

MARCO

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MARCOBA BADA

Nañ cartara Marcoba ßasia. Idjira judio Jerusaleñnebema basica ßaa. Dji papaba deda Jerusaleñne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basía (Colosa 4:10). Pauloda carebadadja (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe biða Jesudebemada naärã jaradiade wásidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trãra Juañ Marco bñ ßaa.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mñ warraada asia. Mañ bërã zocãrãmaarã Pedroba Jesudebemada nëbãrã ßadada Marcoba cartade ßasia. Mateoba, Luca biða ädjiza cartada ßadi naëna Marcoba ßasica ßaa. Roma purude Pedro ume ßaside djabarã judiorãe itea griego bedeade ßasia.

Marcoba naärã ßasia Juañba Jesu borocueðadebemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu mñ sënanebemada (1:12-13). Mañare bñ ßaa Jesuba Galilea druade o ßadadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia ßadadebemada (10:1-52). Eða bñ ßaa Jesuba ne ununaca o ßadadebemada idjaba Äcörëba ëberärã pe erobadebema jaradia ßadada. Jirüare bñ ßaa Jesura Jerusaleñne mãwãnanebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Nañ cartade ebuða ßaa Jesura judiomina ãcãrã judiorãe biara ijãbadjidada idjira Äcörëba ëdra edabari diai jaradada (7:24-30; 15:33-39). Jesura nañ ëjüãnaa zeë basía dji dromada bai carea ätebãrã bia mïga bai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirã itea nañ crichada waibãa ßaa: “Abãlba mãda ëpë quiriã ßabãrã, idjia o quiriã ßara igarapeda bia mïgai carea baída ßaa. Mañbe mãra ëpëida ßaa.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

- 1** 1-2 Mña bedea bia Äcörë Warra Jesucritodebemada ßaya. Naärã Äcörëneba bedebari Isaíaba nãwã ßasia:
Bedeã jarabarida mãa bñ na diabueya bñ o jarimãrëã.^a
3 Ëberãda ëjüã pōasa ewaraga ßade jïgua bedea ßaa:

a 1:1-2. Malaquía 3:1.

Ora jaridadua dadjirã Boro bia edadamãrẽã.

Ora idji itea jipa jaridadua.^b

⁴Ara maã quĩrãca Borocuebari Juaãda ejũã põãsa ewaraga ðade ãberãrãa jaradia besia ãdji cadjiruara igaradapeda Æcõrẽmaa zedamãrẽã. Idjia jarasia mãwã osidara Æcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaida. Maãbe borocuedida panlana abadjia. ⁵Maãne ãberãrã Jerusaleãnebemarãda, jũma Judea druadebemarã sida Juaãmaa wãbadjidaa. Ædjia cadjirua opedadada idji quĩrãpita ebuda jarabadjidaa. Maãbe Juaãba ãdjirãra Jordaã dode borocuebadjia.

⁶Juaãba jãbarira cameyo cara oda basía. Idjia jã ða trãjãbarira animarã e oda basía. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajõda jõbadjia. ⁷Maãne nãwã jaradiabadjia:

–Mã caidu aba zeya. Idjira mã cãyãbara dji dromaara ðaa. Mã bẽrã idjia jĩrũne jã ða ãrãi carea mãra bia ðaéa. ⁸Wãrãda mã bãrãra baidoba borocuesia baribara idjiabara Æcõrẽ Jaureda diaya.–^c

Juaãba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

⁹Maã ewaride Jesura Nazare purudeba Juaã ðamaa wãsia. Nazare purura Galilea druade ðaa. Jesu wãside Juaãba idjira Jordaã dode borocuesia. ¹⁰Jesura doeðalba drua wãbarãde unusia bajãda ewabarãda. Maãne Æcõrẽ Jaurera puchirã quĩrãca idji ãrã zebãrãda unusia. ¹¹Æcõrẽba bajãneba edaa nãwã bedeasia:

–Bãra mã Warra quĩrã ðãa. Bã carea mãra bio ðasrida ðaa.–^d

Diauruba Jesu mã sãna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

¹²Mamaãba Æcõrẽ Jaureba Jesura ejũã põãsa ewaraga ðadaa edesia. ¹³Mama Jesura animarã cadjirua ðea tãena cuarenta ewari basia. Satanaba idjira mã sãsia Æcõrẽda igarabi carea. Idjaba Æcõrẽ bajãnebema nezocarãba idjira ne cobisidaa.

Jesuba jaradia ðeda

Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15

¹⁴Borocuebari Juaã preso ðedacarea Jesura Galilea druadaa wãpeda bedeã bia Æcõrẽnebemada jaradiabadjia.^e ¹⁵Nãwã jarabadjia:

–Ewarira jũesia. Æcõrẽra bãrã Boro bai carea zebãra.^f Bãrãba cadjirua obadara igaradapeda mã bedeã biada ijãnadua.–

b 1:3. Isaía 40:3. **c 1:8.** *Æcõrẽ Jaureda diaya.* Griego bedeade nãwã ðã ðaa: “Æcõrẽ Jaureba borocueya.” **d 1:11.** Isaía 42:1. **e 1:14.** *Bedeã bia Æcõrẽnebema.* Griego bedeade ãcara cartade ðã ðaa: “Bedeã bia Æcõrẽba pe eroðadebema.” **f 1:15.** Daniel 2:44.

Jesuba beda baribadarā trāna

Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11

¹⁶Jesura Galilea amene droma icawa nīne Simoāda, dji djaba Andre sida unusia. Mañ ēberārāra beda beabadarā basía. Ādjira doeda beda bari panasidaa. ¹⁷Māwā panane Jesuba ādjia jarasia:

–Mñ ume zedadua. Bārāba beda baribada quīrāca mña bārāa jaradiaya ēberārāda mñmaa enenamārēā.–

¹⁸Ara maāda ādji beda baribadara amenapeda Jesu ume wāsidaa.

¹⁹Nocodaa wābārāde Jesuba Santiagoda, dji djaba Juañ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basía. Ādjia jābade beda baribada cōā beada ca panasidaa. ²⁰Mañne Jesuba ādji sida trāsia idji ume wānamārēā. Ara maāda Santiagoba, Juañ bida ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume jābade amenapeda Jesu ume wāsidaa.

Jesuba jai āyā jaretada

Luca 4:31-37

²¹Ādjirāra Capernauñ purudaa wāsidaa. Mañbe ānāūbada ewaride Jesura judiorā dji jarebada dedaa wāpeda Ācōrē bedeadarā jaradia besia.

²²Jaradia bade jūmarāba cawa crīchadaē basía. Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basía. Ātebārā bio cawa badeba ebuda jaradia basia.

²³Māwā panane jai bara ba ēberāda cawaēne nāwā jīgua bedeasia:

²⁴–¡Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēā दौरā mñā sē ba? ¿Dai biē bai carea zesica? Mña cawa ba bara caida: ¡Bara Ācōrēba diabuedaa!–

²⁵Jesuba dji jaia nāwā jarasia:

–Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdradua.–

²⁶Ara maāda jaiba dji ēberāra wawabipeda, dji cābāyā biapeda āyā wāsia. ²⁷Mañ bēra jūma dji arima duanārāba cawa crīchadaē basía. Āduba bedeadrua duanesidaa:

–¡Ache! Jesuba jaradia bara awara ba. Bio cawa badeba ebuda jaradiabaria. Idjia jarabarāra jairā bida ījā obadaa.–

²⁸Mañ carea jūma Galilea druade dārāēne Jesura trā ba ba besia.

Jesuba Simoñ Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41

²⁹Judiorā dji jarebada dedeba ēdradapeda Jesura, Santiagora, Juañ sida Simoñ dedaa wāsidaa. Simoñ djaba Andre sida mama bābadjia.

³⁰Mañne ādjia Jesua jarasidaa Simoñ pācōrēda cawamiaba cadade bada.

³¹Jesura idji bamaa wāsia. Idji jawade jidapeda piradrā basia. Ara maāda cawamiara dugusia. Mañbe Simoñ pācōrēba ādjira ne cobisia.

³²Queudacarea ēberārāba cacua biē beada, jai bara bea sida Jesumaa enesidaa. ³³Purura dji dede eda wābadama powua nūmesia. ³⁴Mañne

Jesuba cacua bié ðeara zocārã biabisia idjaba jairã sida zocārã äyã jarecuasia. Jairãba idjida cawa panana bërã Jesuba chupeabibadjia.

Galileade jaradia nĩbada

Luca 4:42-44

³⁵ Jesura äsabodode piradrãsia. Wadi pãimaena ëberã neémaa Äcõrëa iwidide wãsia. ³⁶ Mañ carea Simoãba, idji ume panã bida Jesura jara panasidaa. ³⁷ Idji unusidade jarasidaa:

–Jūmarāba bara jara duanla.–

³⁸ Mañne Jesuba jarasia:

–Dewara puru ðeadaa wãnia mla jama bida jaradiaida ða bërã. Mla mañ carea zesia.–

³⁹ Mawã juma Galilea druade parra wãsia. Judiorã dji jarebada deza jaradiabadjia. Idji wabarãma jaira äyã jarecuabadjia.

Jesuba aida bara ða biabida

Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16

⁴⁰ Mawã ðade ëberã aida bara ðada Jesumaa zesia.^g Mañ ëberãra chirãborode cobepeda nãwã bedeã djuburiasia:

–Bla quiriã ðabarã, mla poya biabida ða.–

⁴¹ Jesuba miã djuburi ununa bërã idji jawada lar ðabarãde jarasia:

–Mawã o quiriã ða. jBiadua!–

⁴² Jesu ara mawã bedeabarãde ëberãra biasia. Dji aidara abeda nẽbasia.

⁴³⁻⁴⁴ Mañne Jesuba idjia bio jarasia:

–Ba biadara ni abaa jararãdua. Ätebarã sacerdotemaa wãdua bara biasida unumãrëã. Jãlbe Äcõrë quirãpita bia ðei carea Moiseba jaraã quirãca ne diacuadua.^h Mawã ëberãrãba cawadã bara wãrãda biasida.–

Mawã jarapeda Jesuba idjira wãbisia. ⁴⁵ Baribarã dji ëberãba Jesuba idji biabidadebemada jumarãa nẽbarã wãsia. Mañ carea Jesura ni abaa purude ebuda nĩbaca basia. Ätebarã jiga nĩbabadjia ëberãrã ðeacacamaa. Baribarã ëberãrã puruzabemada idjimaa wãbadjidaa.

Jesuba ëberã cacua beu ða biabida

Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

2 ¹⁻² Dãrãé ðade Jesura wayacusa Capernaual puruãda wãsia. Idjira diguida ðada cawasidade ëberãrãda zocārã idjimaa powua nũmesia. Dera, dji eã wãbada sida pẽsua nũmesia. Mañne Jesuba Äcõrë Beðeara

g 1:40. Aidara Jesu ewaride wãrãda sawã basida dadjirãba cawadaã panla. Baribarã judiorãmaarã aba Äcõrëbarã poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Mañ awara aba aidaba jidasira äyã ðade wãida basia (Levitico 13:45-46). **h 1:43-44.** Levitico 14:1-32.

jaradia basia. ³Māwā ðade ēberāda quĩmārē zesidaa. Małrāba ēberā cacua beu ðada Jesumaa ede quĩrĩā panasidaa. ⁴Baribara pēsua nūma bēřā poya ededaē basia. Mał carea de łrā uria odapeda dji cacua beu ðara dji cłdadeba edaa ðasidaa. ⁵Jesuba unusia ādjia wārāda iřā panłda dji cacua beu ðara poya biabida. Mał carea Jesuba dji cacua beu ðła jarasia:

–Cūdra, ðla cadjirua odara młā quĩrādoasia.–

⁶Małne judiorā ley jaradiabadarāda łcala arima chūpanasidaa. Małgarāba crīchasidaa: ⁷“¿Cārē cārēā jāvā bedeā ða? ¿Ācōrē quĩrāpita biē bedeā ða! Aba Ācōrēðara ēberāba cadjirua odara poya quĩrādoaya.”

⁸Ādjia māvā crīcha duanara Jesuba idji sode abeda cawasia.ⁱ Mał bēřā ādjia jarasia:

–¿Cārē cārēā jāvā crīcha panł? ⁹Bārāmaarā ¿sāłgłda zareaara ða? ¿Cadjirua odara quĩrādoayada aida wa nał ēberā cacua beu ðara piradrabipeda idji cłda edabipeda nĩbabida? ¹⁰Ācōrēba mł, Nał Djara Edadara basia nał ējūāne duanłba cadjirua obadara quĩrādoamārēā. Małra bārāa unubiya.–

Ara małda dji cacua beu ðła nāvā jarasia:

¹¹–Piradrādua. ða cłdara edapeda diguidaa wādua.–

¹²Ara małda dji cacua beu ðadara pirabaripeda idji cłda edapeda jūmarā quĩrāpita ēdra wāsia. Mał carea jūmarāba cawa crīchadaē basia idjaba Ācōrēa bia bedeā duanesidaa. Nāvā jarasidaa:

–¿Nał quĩrāca dadjirāba ununaca basia!–

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Małne ēberārāda zocārā idjima wāsidaa. Idjia ādjirāa jaradiasia.

¹⁴Wāðaraðe Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Mał Levira Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

–Mł ume zedua.–

Ara małda Levira piradrāpeda Jesu ume wāsia.

¹⁵Māwānacarea Jesura Levi dede ne co basia. Zocārāba Jesura ēpēðada bēřā ādjirā sida ne co chūmeasia: Jesu ume nĩbabadarāda, Romanebema boro itea parata jara pebadarāda, judiorā ley igara ðea sida panasidaa.^j

¹⁶Māvā panane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidaa Jesura Romanebema boro itea parata jara pebadarā ume, judiorā ley igara ðea ume bida ne co ðada. Mał carea pariseorāba Jesu ume nĩbabadarāa iwidisidaa:

–Bārāa jaradiabarira ¿cārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata jara pebadarā ume bida ne co ða?–

i 2:8. *Sode*. Griego bedede ðł ðla: “Jaurede.” j 2:15. *Judiorā ley igara ðea*. Griego bedede “cadjirua obadarā” ðł ðla.

¹⁷Mañ ũrĩpeda Jesuba jarasia:

–Cacua bia ðeaba nẽārā diabarira j̄ar̄ad̄acaa. Dji cacua bié ðeabar̄a j̄ar̄abadaa. M̄ara jipa ðea tr̄ai carea zeé ðaa, ātebar̄a cadjirua obadarāda tr̄ai ðaa Ācōrẽmaa zedamārẽā.–

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

¹⁸Mañ ewaride Borocuebari Juañ ume nĩbabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarida o panasidaa. Māwā pan̄ne dewararāda Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

–Borocuebari Juañ ume nĩbabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarira obadaa. Baribar̄a b̄a ume nĩbabadarāba ¿sāwāērā oðaca?–

¹⁹Jesuba panusia:

–Umaquĩrāba wērā edabar̄ade ¿caiba ne codaca ewarida oi? Mañ umaquĩrāra wadibida idjia edodarā ume ðamisa ne codaca ewarira oðaeā. ²⁰Baribar̄a ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Mañ ewaridebar̄a idjia edodarāba ne codaca ewarira oðia.

²¹Dadjirāba cacuade j̄abada dji sore cōā ðamaa wua djiwidida cajudacaa. Māwā oðibar̄a djiwidi cajuda errebaribar̄aba dji wua sorera waib̄lara cōāya. ²²Idjaba ni abal̄ba uva ða djiwidira animarā e oða dji sored̄e t̄adacaa. Māwā oðibar̄a aseabar̄ade animarā e oða dji sorera cōāya. Mañbe uva ðara, animarā e oða sida aduaya. Mañ carea uva ða djiwidira animarā e oða djiwidide t̄adida pan̄la.^k

Jesura ãnāũbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

²³Ãnāũbada ewaride Jesura ějũā trigo uðade nĩbasia. Mañne idji ume nĩbabadarāba trigora t̄a eda nĩbasidaa. ²⁴Mañ carea pariseorā ādji caid̄u zeb̄adaba Jesua jarasidaa:

–¡Ac̄adua! B̄a ume nĩbabadarāba ¿cārē cārẽā ãnāũbada ewaride ocara pan̄da o pan̄?–

²⁵Jesuba ādjía jarasia:

–Ewari aba Daviba, idji ume nĩbabadarā bida codira neé panasidaa. Jarra panasidade ¿sāwā osida?^l ²⁶Abiata sacerdote dji droma baside Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quĩrāpita ðada pałda edasia.^m Mañ pałra ¿ababe sacerdoterāba codida panasidaéca? Baribar̄a Daviba copeða idji ume nĩbabadarāa diasia.–

²⁷Mañbe Jesuba ādjía jarasia:

–Ācōrēba ēberāra oé basía ãnāũbada ewari wagaðamārẽā ātebar̄a ãnāũbada ewarira ðasia ēberārā ãnāũnamārẽā. ²⁸M̄a, Nañ Djara Edaðara ãnāũbada ewari djibaria.–

k 2:22. Mañḡadeba Jesuba cawabisia idji bedeara ādji drōāenabema cr̄icha ume ābaa jaradiacada. **l 2:25.** 1 Samuel 21:1-6. **m 2:26.** Levítico 24:5-9.

Jesuba ānāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

3 ¹Wayacusa Jesura judiorā dji jarebada dedaa wāsia. Mama ēberā jawa beu ḥada ḥasia. ²Ācāṭaba Jesura acā panasidaa ānāūbada ewaride mañ ēberā biabi cawaya. Biabisira bié jaradida crīcha panasidaa. ³Mañne Jesuba ēberā jawa beu ḥāa jarasia:

–Piradrāpeda ēsi nūmane zedua.–

⁴Mañbe Jesuba ādjia iwidisia:

–¿Ānāūbada ewaride cārēda odida panā? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djārā carebaida wa idu beubida?–

Baribara ādjirāra chupea panesidaa. ⁵Mañne Jesura sopuasiasa cawara zarea bea bēra. Quīrūbideba ādjirā acābāṭade dji jawa beu ḥāa jarasia:

–Jawara jiradua.–

Māwā jirabāṭade idji jawara abeda biasia. ⁶Ara mañda pariseorāra ēdrāpeda Herodeare bearamaa wāsidaa. Ādjirā ume Jesu beadi carea crīcha jarasidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

⁷Mañbe Jesura idji ume nībabadarā sida Galilea amene dromanaa wāsidaa. Mama Galilea druadebemarāda zocārā idji caidu nībasidaa.ⁿ

⁸Jesuba ne ununacada o ḥada dewararā bida ūrisidaa. Mañ carea Judea druadebemarāda, Jerusaleā purudebemarāda, Idumea druadebemarāda, Jordaā do wa quīrārēbemarāda, Tiro druadebemarāda, Sidoā druadebemarāda sida Jesu ḥamaa wāsidaa. ⁹⁻¹⁰Idjia cacua bié beada biabi ḥada bēra ēberārāba idji tāni carea powuabadjidaa. Idjira pēsua eropananānamārēā Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia jābada enenamārēā.

¹¹Ēberā jai bara beaba Jesu unubādade idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jaiba ne wayaadeba jīgua jarabadjidaa:

–jBara Ācōrē Warraa!–

¹²Baribara Jesuba jairāa bio jarabadjia idjidebemada ebuda jararanānamārēā.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³⁻¹⁴Māwānacarea Jesura eyadaa wāpeda idjia quīrābāṭada idjimaā trāsia. Ādjirā zesidade idjia doce edasia idji ume nībadamārēā idjaba idji bedeā jara nībadamārēā. Maḷgarāra Jesuba trā ḥasia “māa diabuedarā.”^o ¹⁵Jesuba ādjirāa ḥḥada diasia cacua bié beara biabidamārēā idjaba jai sida āyā jāretadamārēā.

n 3:7. Griego bedede ācāṭa cartade idjaba ḥā ḥāa “Judeadebemarā sida.”

o 3:13-14. Maḷgarāra Jesuba trā ḥasia “māa diabuedarā.” Griego bedede ācāṭa cartade maḥra neāa.

¹⁶Aba Simoñ basía.^p Jesuba idjira trã basia Pedro. ¹⁷Mañ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juañ sida edasia. Mañ umébemara Jesuba trã basia Boanergerã. Mañ trãba jara bla “baa warrarã.” ¹⁸Nałgarã sida edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoñ Cananeo.^q ¹⁹Jesuba Juda Iscariote sida edasia. Małgaba idjira jidabisia.

Jesu bié jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰Jesu diguidaa zeside ēberārāda zocārã powuasidaa. Małba Jesura, idji ume nībabada sida poya ne cođaé basía. ²¹Jesu djabarāba cawadapeda idjira edade wāsidaa. Ādjia crīcha panasidaa idjira quīrāé besida. ²²Baribara judiorã ley jaradiabadarã Jerusaleñ purudeba zepedadaba jarasidaa:

–Jāñ Jesura jairã boro Beelzebúdeba bla bērã jāwã bla. Idjia jaira āyã jaretabaria Beelzebúba mañ łłlada diađa bērã.–

²³Mañ ūripeda Jesuba ādjirã trãpeda ne jara łłdeba bedeasia. Nāwã jarasia:

–¿Sāwã Satanaba ara idjida āyã jaretai? ²⁴Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibara dārã pananaéa. ²⁵Idjaba abari dede beada djō pananibara dārã pananaéa. ²⁶Ara mañ quīrāca Satanada ara idji jairã ume djōpeda awara wāibara ¿sāwã idjia poya bara dārã erobai? Abeda jōya.

²⁷Ēberã mēsrã łada naārã jã chūmłnaébara, ¿sāwã idji dede eda ne draade wāni? Jã chūmłnadra poya idji nebiara draadia.

²⁸Wārã arada młla bārãa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, bié bedebada sida Ācōrēba jūma poya quīrādoaya. ²⁹Baribara abalba Ācōrē Jaureba ođada diauruba jāwã osiada aibara, Ācōrēba małra quīrādoaeá. Mañ ēberāra ewariza bedeade bayã.–

³⁰Jesuba māwã jarasia idjira jai bara łlada apedada bērã.

Jesu ēberārã idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

³¹Mañne Jesu djabarāda, dji papa sida jūēnapeda Jesura dajadaareba trãbisidaa. ³²Małbe ēberārã Jesuare chūmeaba idjia jarasidaa:

–Ba papara, ba djabarã sida dajadaare panla.^r Ādjia bara jara panla.–

³³Baribara Jesuba jarasia:

–Bārāmaarã ¿cairāda mł papa idjaba mł djabarã?–

³⁴Idji caita chūmeada ałpeda jarasia:

–Nałgarāda mł papaa idjaba mł djabarāa. ³⁵Ācōrēba quīrĩã bla o beadra mł djabaa, mł djabawērāa, idjaba mł papaa.–

p 3:16. Griego bedede łcara cartade idjaba nāwã łł bla: “Nałgarã doce panada edasia.”

q 3:18. *Simoñ Cananeo.* Luca 6:15de “Simoñ Zelote” łł bla. **r 3:32.** Griego bedede łcara cartade idjaba “ba djabawērāa” łł bla.

Pea podadebema ne jara ɓa

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

4 ¹Wayacusa Jesuba Ācōrē bedeara amene droma icawa jaradia ɓesia. Mañne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Mañ bēṛā jāba doeda ūmaɓe ɓadopedā chūmesia. Ēberārāra do icawa duanesidaa. ²Mañbe Jesuba ne quīrātanoa ne jara ɓaɗeba jaradiasia. Nāwā jarasia: ³–ĵīrīnadua! Ēberāda ne poɗe wāsia. ⁴Māwā po nīne ācara tara ode ɓaecuasiasia. Mañne ībanada zesedapeda mīcuasidaa. ⁵Ācara tara ējūā mōgaraida ɓaɗe ɓaecuasiasia. Dji egorora nāūcha ɓa bēṛā mañ tara isabe tunusia. ⁶Māwāmīna besa jāwārāba purrubasia bio carra jidaé ɓaɗa bēṛā. ⁷Idjaba ācara tara ējūā laida ɓaɗe ɓaecuasiasia. Mama ɓaecuadara jācara ara bara ɓaba ɓarā quenasia. Mañba poya zaudaé basia. ⁸Baribara ācara tara ējūā biade ɓaecuasiasia. Mañgara bio zausia. Ācara camaba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waɓlara diasia.–^s ⁹Mañbe Jesuba jarasia: –Dji cawara bara ɓaba quīrācuia ūridua.–

Jesuba ɗcārē cārē ne jara ɓaɗeba jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰Ēberārā wāpedadacarea Jesu ume nībabadarā doce panɓa, dewara idjiare chūmea bida iwidišidaa idjia ne jara ɓaɗeba jaradiadebemada.

¹¹⁻¹²Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberārā pe eroɓadebemada jūmarāa cawabié ɓamīna bārāa cawabi ɓaa. Baribara dewararāa mā ne jara ɓaɗeba bedea ɓa ādjirāba aca panamīna unurānamārēā, idjaba ūrī panamīna cawarānamārēā. Māwā beadaébara Ācōrēmaa zedapeda ādjia cadjirua obadara quīrādoacasia.–^t

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–ĵBārāba pea podadebema ne jara ɓaɗeba jaradara cawadaéca? Māwāra dewarada jaraibara ɗsāwā cawadi? ¹⁴Ūrīnadua. Pea pobarira Ācōrē bedea jarabari quīrāca ɓaa. ¹⁵Ta ode ɓaedaba nañda jara ɓaa: ācara ēberārāba Ācōrē bedea ūrībadaa. Baribara Satanada zepeda mañ bedea ādji soɗe jūēnara quīrādoabibaria. ¹⁶Ta mōgaraida ɓa ējūāne poɗaba nañda jara ɓaa: ācara ēberārāba Ācōrē bedea ūrīnapeda bio ɓasrida edabadaa. ¹⁷Baribara bio carra jidaé ɓa bēṛā dārā droadacaa. Ewari zarea zɓarade wa Ācōrē bedea ījā panɓ carea ēberārāba bié obadaɗe ādjia ījā panɓa igarabadaa. ¹⁸Ta

s 4:8. Griego bedeaɗe nāwā ɓaa: “Ācara camaba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.” **t 4:11-12.** Isaías 6:9-10.

ējũã ʌɾɪɪda ʌɪde poɔaba naɪda jara ʌʌa: ʌɕɪɾɪ ẽberãrãba ʌcõrẽ bedeara ʉrĩbadaa. ¹⁹Baribɪɾɪ ʌɔjirã sãwã bia ʌeadiɪebemada jũmawãyã crĩchabadaa idjaba ne jũmada awuabadaa. Crĩchabadaa ne jũmada eroʌeadiɪɪɾɪ, ʌʌsɪɪda ʌeadiɪa. Jũma maɪ crĩchaba bedea ʌɔji sode ʌeɔara ʌɾá beabaria. Maɪ bẽrã ʌɔjira waridacaa. ²⁰Baribɪɾɪ ta ējũã biade poɔaba naɪda jara ʌʌa: ʌɕɪɾɪɪba ʌcõrẽ bedeara bia ʉrĩnapeda ʉjãbadaa. Maɪbe ʌɕɪɾɪɪba ne biada ara aride obadaa, ʌɕɪɾɪɪba waitabeara obadaa, idjaba ʌɕɪɾɪɪba waiɪɪlara obadaa.—”

Ībĩrãnebema ne jara ʌʌ
Mateo 5:15; Luca 8:16-18

²¹Jesuba dewara ne jara ʌɪɔeba jarasia:

–Dadjirãba ĩbĩrãra coaɔpeda ɔepedeco droma edre ʌɪbadaca? Mẽrã nũmɪnacaa, ʌteɪɪɾɪ ʌɪɪ dji ʌɪbadade nũmɪɪbadaa.” ²²Ara maɪ quĩrãca ne jũma ebuda ʌɪẽra mẽrã ʌeẽa. Dadjia cawaɔaẽ panɪɾa ʌcõrẽba ebuda cawabiya. ²³Dji ɕɪɪɪɾɪ bara ʌɪba quĩrãcuiɪa ʉrĩɪua.–

²⁴Maɪ awara Jesuba jarasia:

–Mɪa jaradia ʌɪɾa quĩrãcuiɪaɔadua. Bãrãba cawaɔi carea bio quĩrãcuiɪadiɪɪɾɪ ʌcõrẽba bãrãa auɔuara cawabiya. ²⁵Aɪaɪba wãrãda cawaɪɪɾɪ, ʌcõrẽba auɔuara cawabiya. Baribɪɾɪ adua ʌɪba cawa ʌɪda crĩchaɪɪɪɾɪ, idjia crĩcha ʌɪ siɪda ʌcõrẽba jãrɪya.–

Nẽu sãwã waribaridebema ne jara ʌʌ

²⁶Jesuba idjaba jarasia:

–ʌcõrẽba ẽberãrã pe eroɪɪɾa aɪaɪba ne ta poɔa quĩrãca ʌʌa. ²⁷Diamasi dji ẽberã cãĩ ʌmisa idjaba ʌsa zocai ʌmisa dji tara quĩda buyapeda waribaria. Dji poɔaba cãrẽba waribi ʌɪda cawacamĩna mãwãbaria. ²⁸Egoroɔe ara iduba tunubaria. Naãrã dji ʌɪɪɪɾaɪda oɔjabaria. Maɪbe dji ɕɪɪɪɪda zebaria. Idjaba dji ɕɪɪɪɪba dji tada diabaria. ²⁹Maɪbeɪɪɪɪ dji tara waragabaria. Dji ewarira jũẽna bẽrã ẽberãba necoba ewabaria.–

Mostaza tadebema ne jara ʌʌ
Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19

³⁰Idjaba Jesuba jarasia:

–ʌcõrẽba ẽberãrã pe eroɪɪɾa ɔcãrẽ quĩrãca ʌʌ? ɔSãɪɪɪ ne jara ʌɪɔeba mɪa cawa jarai? ³¹Mostaza ta quĩrãca ʌʌa. Maɪ mostaza tara jũma dadjia ubada cãyãbara djuɪɪɪɪara quirua. ³²Baribɪɾɪ uɔacarea dewara nẽu ʌea cãyãbara waiɪɪlara waribaria. Dji jɪɪwɪɪɪɪ waiɪɪɪa jeɔeguezobaria. Maɪ bẽrã ĩbanara dji jɪɪwɪɪɪɪ cũrãɪɪɪ ʌɪma de ocuaɔe zebadaa.–

u 4:20. Griego bedeadẽ nãwã ʌɪ ʌʌa: “ʌɕɪɾɪɪba treinta zaubadaa, ʌɕɪɾɪɪba sesenta zaubadaa, idjaba ʌɕɪɾɪɪba cien zaubadaa.” **v 4:21.** *Mẽrã nũmɪnacaa.* Griego bedeadẽ nãwã ʌɪ ʌʌa: “Cɪɪda edre ʌɪɪacaa.”

³³Māwã ne jara ðadeba Jesuba jaradiabadjia ëberãrãba poya cawaðida panl quĩrãca. ³⁴Ababe ne jara ðadeba ãdjirãa bedebadjia. Baribarl idji ume nĩbabadarã ãduba panlne jũma cawa jarabadjia.

Jesuba nãũrã, amene droma sida tumabida

Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25

³⁵Mañ ewaride queubodode Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–¡Wa quĩrãrẽ wãnadrl!–

³⁶Ara mañda ãdjia ëberãrã arima duanlra amenapeda Jesura ara idji ða jãbade quĩrãrã edesidaa. Dewara jãba sida ãdji daucha wãsidaa.

³⁷Mãwã panlne nãũrãda dji cãbãyã puá nũmesia. Mañ bẽrã baido bogozoara jãbade eda wã nũmesia. Jãbara biru ðaebodo basía. ³⁸Mañne Jesura jãba ãdauare borocau cãĩ basia. Mañ carea idji ume nĩbabadarãba ãrlmanapeda nãwã jarasidaa:

–Jaradiabari, ¿ðamaarã dadjirã ðarrudida bia ðalca?–

³⁹Mañbe Jesura ãta nũmepeda nãũrãra, baido bogozoa sida nãwã quẽasia:

–¡Chupeatua! ¡Ipi ðedua!–

Ara mañda nãũrãra ipi ðesia. Jũma tuma nũmesia. ⁴⁰Mãwã ðade Jesuba ãdjirãa jarasia:

–Bãrãra ¿sãwãẽrã ne waya panl? ¿Cãrẽ cãrẽã ãcõrẽra ijãnaẽ panl?–

⁴¹Baribarl Jesuba oða carea ãdjirãra bio ne wayasidaa. Mañ bẽrã ãduba iwididrua duanesidaa:

–Nañgara ¿caida jãwã ða? Nãũrãba, baido bogozoa bida idji bedeara ijãbadaa.–

Jesuba jai zocãrã ãyã jãretada

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

5 ¹Mañbe amene droma chãnapeda Gerasa druade jũesidaa.^w ²Jesura jãbadeba drua ðadoside cawaẽne ëberã jai bara ðada idjimaa zesia. ³Mañ ëberãra beudarã tãbaribada uriade ðabadjia. Ni abalba idjira poyadaca basía, carenaba jãbada sida. ⁴Barima zocãrã idjira carenaba jirũ jãbadjidamĩna, jawa sida jãbadjidamĩna abeda jũma tacuabadjia. Idjira ni abalba poyadaca basía. ⁵Diamasi, ãsa bida idjira bẽwãrã tãbaribada uriade, eyade bida bia nĩbabadjia. Idjaba ara idji cacuara mõgaraba puobadjia. ⁶⁻⁷Idjia tamalba Jesu unuside pira zesia. Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepeda jĩgua jarasia:

–Ãcõrẽ dji Dromaara ða Warra, Jesu, ¿cãrẽ cãrẽã mãra mĩã sẽ ða?

¡Ãcõrẽ quĩrãpita wãrãneba jaradua ða mãra biẽ ðãẽda!–

⁸Mãwã bedeiasia Jesuba idjia nãwã jara ðada bẽrã:

–¡Jai, nañ ëberã cacuaðebemada ãyã wãdua!–

⁹Mañbe Jesuba dji jaia iwidisia:

w 5:1. *Gerasa.* Griego bedeadẽ ãcãra cartade “Gadara” wa “Gergasa” ða ðaa.

–¿B̄ara casa tr̄l jarabada?–

Dji jaiba panusia:

–M̄l tr̄lra Cābana abadaa, dairāra cābana panl b̄ērā.–

¹⁰Mañe jaiba Jesua bedea djuburiasia mañ druadebemada āyā j̄aretarāmārēā. ¹¹Māwā panlne ara caita b̄l eyade chinada zocārā ne co duanasidaa. ¹²Mañ carea dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:

–Dairāra jāl̄garā china cacuade idu eda wābidua.–

¹³Mañe Jesuba iduaribisia. Ara mañda jairāra ēberā cacuadebemada ēdracuadapeda china cacuade eda wāb̄arasidaa. Barib̄arl eda wānapeda chinara pirapodapeda perawadeba daidu tēūcuasidaa. Mama abeda jūma nāb̄arl quinisidaa. Mañgarā chinara mil umé panasidaca b̄la.

¹⁴Mañ carea dji china ac̄l pananara puruḁaa pira wāsidaa. Ādji puruḁebemarāa, dji puru caita b̄earā bida jai bara b̄adadebemada jūma nēb̄arasidaa. Mañ carea puruḁebemarāba ac̄lde zesesidaa.

¹⁵⁻¹⁶Jesu b̄ama jūēb̄adade unusidaa jai zocārā erobadara Jesu caita chūm̄ada. Quīrā b̄apeda cacuade j̄lbadara j̄l basia. Mañ unupedadaba dewararāa nēb̄arasidaa jai bara b̄adara s̄awāsida. China s̄awāpedada sida nēb̄arasidaa. Jūmarāda bio ne waya duanesidaa. ¹⁷Mañ carea ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā.

¹⁸Jesu j̄abade b̄adoside dji jai bara b̄adaba bedea djuburiasia idji ume wāi carea. ¹⁹Barib̄arl Jesuba idu wābié basia. Āteb̄arl jarasia:

–Diguida wāpeda b̄l ēberārāa jaradua Ācōrēba b̄l ume ne waib̄la odada. Ādjia nēb̄arl̄dua s̄awā idjia b̄ara bio quīrā djuburiasida.–

²⁰Ara mañda jai erobadara wāpeda jūma Decapoli druade nēb̄arl̄badjia Jesuba idji ume ne waib̄la odada. Mañ b̄ērā jūmarāba cawa crīchadaé basia.

Jesuba wērācau biabida

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

²¹Jesu jēda j̄abade amene droma quīrārā chānacarea ēberārā zocārā idji b̄amaa zesidaa. Mañ carea Jesura do icawa b̄esia. ²²⁻²³Māwā b̄lde ēberā Jairo abadada zesia. Mañ Jaiora judiorā dji j̄arebada dede dji boro basia. Mañne Jaiora Jesu caita jūēpeda idji jīrū caita b̄arru cobepeda nāwā bedea djuburiasia:

–M̄l cauda jūācāyā nūm̄la. B̄l j̄lwara idji l̄rl̄ b̄lde zedua biamārēā.–

²⁴Ara mañda Jesura Jairo ume wāsia. Ēberārā zocārā Jesu ume wābada b̄ērā pēsua nībasia. ²⁵Mañne ēberārā tāēna wērā doce poa oamiaba jida b̄ada nībasia. ²⁶Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diadoadāmīna biaé basia. Zocārā nēārā diabadarāba idjira bia mīgabaisidaa barib̄arl wetara wāsia. ²⁷⁻²⁸Mañne Jesuḁebemada bedea pan̄l̄da ūrīpeda ēberārā tāēna Jesu jēdaare caita wāsia. Nāwā crīchasia: “Idji cacuade j̄l b̄ada tāib̄arl̄, m̄lra biaya.” Ara mañda Jesu cacuade j̄l b̄ara chupea tāsia. ²⁹Tāb̄arl̄de idji oara t̄adrasia. Māwā cawasia idji cacua

bié badara biasida. ³⁰Baribara Jesuba cawasia idji labadeba abanda biasida. Mañ bēra jēda acapeda iwidiſia:

–Māa cacuade jā bara ſcaiba tāſi?–

³¹Mañne idji ume nībabadarāba jarasidaa:

–ſSāwā iwidi ba caiba bara tāſida? Ba unu ba eberārāba bara pēſua eropanla.–

³²Māwā jarabdamīna Jesuba jūmarāda paraga acalſia idji tānada cawai carea. ³³Māwā ba de wērāra ne wayaaba ure nūmasia Jesudeba biadada cawa ba bēra. Mañbe Jesumaa zepeda idji quīrāpita barru cobepeda jarasia:

–Māabara wārada bara tāſia.–

³⁴Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

–Cau, wārada biaida ijana bēra bara biasia. Necai wādua. Bara waa bia mīgaéa.–

³⁵Jesu wadi bedea ba de Jairo dedeba alara zedapeda idjia jarasidaa:

–Ba caura jaidasia. ſCārēa jaradiabarira mīa ſēi?–

³⁶Māwā jarabadara Jesuba quīrācuiaé baſia. Ātebala Jairoa jarasia:

–Ne wayarādua. Soḍeba ijadua.–

³⁷Mañbe Jesuba Pedroa, Santiagoda, Santiago djaba Juañ ſida Jairo dedaa edesia. Waabemara idu wābié baſia. ³⁸Jairo dema jūēbada de Jesuba ſiſia eberārāra ba ga aujia duanla. ³⁹Eḍa wāpeda Jesuba dji aujia duanla jarasia:

–ſCārē cārēa jācua aujia duana? Jāl wērācura beué ba, ātebala cāi ba.–

⁴⁰Mañ carea eberārāba idjimaacapeda ipidasidaa. Baribara Jesuba jūmarāda dajadaa wābisia. Mañbe idji ume nībabadarāba ſbea, dji wērācau zezada, dji papa ſida eḍa edesia wērācau bapedadamaa.

⁴¹Wērācau jawade jidapeda Jesuba jarasia:

–Talita cumi.– (Mañ arameo bedeba nāwā jara ba: “Cau zaque, māa bāa jaraya: pirabaridua.”)

⁴²Ara mañda wērācura pirabaripeda nība de wāſia. Idjira doce poa baſia. Mañgaḍebemada jūmarāba cawa crīchadaé baſia. ⁴³Baribara Jesuba ādjia bio jarasia ni abaa jararānamārēa. Idjaba jarasia wērācura ne cobidamārēa.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

6 ¹Mamaaba Jesura idji puruḍaa wāſia. Idji ume nībabadarā ſida wāſidaa. ²Ānāūbada ewari de Jesuba judiorā dji jarebada de de Ācōrē bedeara jaradia baſia. Mañne zocārā ſi duanba cawa crīchadaé baſia. Nāwā jara duanasidaa:

–Idjia ſsāmaareba jā crīcha cawaara edasi? ſCaiba idjia necawaada diasi? ſSāwā ne ununacada poya oi? ³Idjira de obariéca? ſMaria warrada jāwā baéca? ſIdji djabarāra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoéca? ſIdji djabawērāra ſida dadjirā tāēna panéca?–

Ādjirāba Jesura ījā quīrīānaé basía. ⁴Mañ bēṛā Jesuba jarasia: –Ācōrēneba bedeabarida djārā druade wayabadaa, baribara ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji puruba, idji dede panabada bida wayadacaa.–

⁵Mama Jesuba ne ununacara poya oé basía. Ababe idji jawara ācara cacua bié bea āra bābāraḍe biabisia. ⁶Idji purudebemarāba ījānaé baḍa bēṛā Jesuba cawa crīchaé besia.

Jesuba doce edadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

Jesuba puru zaque beaza jaradia wāsia. ⁷Māwānacarea idjia doce edadarāra ābaa trāsia. Ādjirāa labada diasia jaida āyā jaretadamārēā. Mañbe puru zaque beaza umé uméa diabuesia. ⁸Ādji wāni naēna jarasia wābadaḍe ni cārē sida ederānamārēā. Ode codida, buchacada, parata sida ededié panana asia. Bardona awa ededida panada jarasia. ⁹Idjaba jarasia zapato jānida panada baribara ādjia cacuaḍe jā panā awa ededida panada. ¹⁰Mañ awara jarasia:

–Bārā baridua purude jūēbadaḍe abal dede baḍe wānibara mañ dede pananadua aba purudeba ēdrabadaḍa. ¹¹Abal puruba bārāda bia edaēbara, ādjia bārā bedeada ūrī quīrīānaēbara, mamaḍa ēdradadua. Ēdrabadaḍe egoro pora bārā jīrū jāne bara jārāpetadadua. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panā carea idjia cawa oida.–^x

¹²Ara mañda Jesu ume nībabadarāra wāsidaa. Wābadaza ēberārāa jarabadjidāa ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. ¹³Mañ awara jaira zocārā ēberārā cacuaḍebemada āyā jarecuasidaa idjaba zocārā cacua bié beara olivo dragaba parabadaḍe biabibadjidaa.^y

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴Herodeda Galilea druadebema boro basía.^z Mañ Herodeba Jesura trā bāga baḍa ūrīsia. Ācaraḍa Jesudebemada nāwā jarabadjidāa:

–Borocuebari Juaḍa ārēbasia. Mañ bēṛā jūma ne ununacara poya o bāa.–^a

x **6:11.** Griego bedeade ācara cartade nañ sida bā bāa: “Wārā arada mā jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cāyābara mañ purura wetara cawa oya.” Genesi 18:16ḍeaba aba 19:29ḍa. y **6:13.** Jesu ume nībabadarāba cacua bié beara olivo dragaba paradaé basía biabidi carea. Ātebara māwā parabadaḍe cawabisidaa Ācōrēba ēberārā biabi baḍa (Santiago 5:14-15). Eḍaude olivo dragaba paradaēne cacua bié beara biabisidaa (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). z **6:14.** *Herode.* Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidāa. Ācōrē Bedeade odja bāa Mateo 14:1-10ḍe, Luca 3:19ḍe, 9:7-9ḍe, 13:31-33ḍe, 23:6-12ḍe bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidāa (Mateo 2:1-23). a **6:14.** Griego bedeade ācara cartade bā bāa Herodebara māwā jarasida.

¹⁵Dewararāba jarasidaa Jesura Ācōrēneba bedeabari Elíada.
Dewararāba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēneba bedeabaria dadji drōāenabema ewaride beada quĩrāca.–

¹⁶Baribara Herodeba māwā ūrĩpeda jarasia:

–Małgara Juaña. Mļa idjira ołá tł beabisia baribara beudada
łrēbasia.–

¹⁷⁻¹⁸Herodeba Juañ beabidara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quimada edasia. Mañ wērāra Herodía abadjidaa. Herodeba idji āyōrēra edada bēra Juañba jarabadjia: “Bł djaba quimada erołacara bla.”^b Mañ carea Herodeba Juañra jidabipeda preso łabada dede carenaba jł basia.

¹⁹Mañ awara Herodíaba Juañra quĩrāma basia. Idjira beabi quĩrĩ basia māwāmĩna poya oé basia. ²⁰Dji boro Herodeba Juañra waya basia idjaba cawa basia Juañra ēberā jipa łada, Ācōrē itea łada. Mañ carea Juañra idu bié obica basía. Herodeba Juañ beđeara bia ūrĩbadjia baribara cawa crĩchaé besia.

²¹Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juañra beabida. Nāwā basia: dji boro Herode tođa ewari jūeside ne cobada waibłada obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōbada bororāda, Galilea druadebema dji droma bea sida trłbicusia idji ume ne cođamārēā. ²²Māwā ne co duanłne Herodía cauda eda zepeda jūmarā quĩrāpita bairasia. Małba Herodera, idji ume ne co duanł sida bio łasridasidaa. Herodeba mañ awērāa jarasia:

–Badjia quĩrĩabłarada mļa iwididua. Ara małda mļa bła diaya.–

²³Idjia wārāneba jarasia:

–Bla mļa iwidibłarada mļa jūma diaya. Mļa poya eroł sida ēsidra diaya.–

²⁴Mañne Herodía caura dajadaa wāpeda idji papaa nāwā iwidisia:

–Mļa ĵcārēda iwidi?–

Mañne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juañ boroda iwididua.–

²⁵Dji caura Herodema isabe jēda wāpeda nāwā jarasia:

–Mļa quĩrĩā bla ara nawena bla Borocuebari Juañ boroda mļa
epedecode diada.–

²⁶Māwā iwidiside Herodera bio sopuasía. Baribara idji ume ne co duanł quĩrāpita wārāneba jarada bēra awērāba iwidida quĩrāca o quĩrĩasia. ²⁷Ara małda Herodeba zarrada wābisía Juañ borora enemārēā. ²⁸Mañ zarrara preso łabadamaa wāpeda Juañra ołá tłsia. Idji borora epedecode enepeda Herodía caua diasía. Małbe dji cauba dji papaa diasía.

²⁹Juañ ume nĩbapedadaba mañ ūrĩsidade Juañ cacuara jarłde
wānapeda tłbaride edesidaa.

b 6:17-18. Levítico 18:16.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada
Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-4

³⁰Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji j̄aresidaa. Ādjia opedadara, jaradiapedada sida Jesua jūma nēb̄ara panasidaa. ³¹Māwā pan̄ne ēberārāra zocārā zesesisidaa. Ādjirā careba pan̄ba poya ne codāé basía. Mañ bērā Jesuba jarasia:

–Wānadra ēberā neēmaa ānāūni carea.–

³²Ara mañda āduba jābade wāsidaa ēberā neēmaa. ³³Baribara zocārāba ādji wābdara unusidaa. Mañne cawasidaa cairāda māwā wānada. Mañ bērā puruzabemarāda ādji wābdamaa jirūba wānapeda ādji na jūēsidaa. ³⁴Jesura jābadeba drua badobara de mañ ēberārā zocārā duanada unusia. Oveja dji wagabari neé quedea quīrāca pan̄ bērā Jesuba ādjirāra mīā djuburi unusia. Mañ carea ādjirāa jaradia besia.

³⁵Queubodode Jesu ume nībabadarāra idjima zedapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neéa. Mañ awara queubara. ³⁶Ēberārāa jaradua de beamaa wa puru beadaa codira nēdode wānamārēā. Ni cārē sida neé pan̄a.–^c

³⁷Baribara Jesuba jarasia:

–Bārāb̄ara ne cobidada.–

Mañne ādjia jarasidaa:

–¿Cārēda daiba cobidi? ¿Ba quīrā baica daiba jūma nañ ēberārā itea pañ nēdode wānida? Abada berara poa aba trajaida ba mañ parata edai carea.–

³⁸Mañne Jesuba iwidisia:

–¿Dadjirāba pañda jūmasāwā eropan? Acade wānadua.–

Ara mañda wāsidaa. Acadapeda ādjia jarade zesidaa:

–Pañda juesumabe idjaba bedada umébe eropan.–

³⁹Mañbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā. ⁴⁰Ara mañda ācara cien, ācara cincuenta awara awara chūpanesidaa. ⁴¹Jesuba pañ juesuma pan̄ra, beda umé pan̄ sida idji j̄wade edapeda bajānaa acapeda Ācōrēa bia jarasia. Mañbe pañra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Beda umébema sida jedecadamārēā diasia. ⁴²Mañbe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. ⁴³Pañ adubadara, beda adubada sida jara pesidade doce jamara birasidaa. ⁴⁴Mama ne copeadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do ārā nībada
Mateo 14:22-27; Juañ 6:16-21

⁴⁵Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānapeda Betsaidá puruāda wānamārēā. Mañne

^c 6:36. Ni cārē sida neé pan̄a. Griego bedade ācara cartade mañra neéa.

idjira besia ēberārā diguidaa wābigai carea. ⁴⁶Jūmarāda wābigapeda eyadaa Ācōrēa iwidide wāsia. ⁴⁷Queuside Jesu ume nībabadarāra jābade do quēsidra panasidaa. Mañne Jesura drua iduba basia. ⁴⁸Idjia unusia ādjira dowiba poya wānaé panada nāūrāda ādji nocoareba puá nūma bēra. Āsabodode Jesura do ārā nīda ādjirā caita wāyā wābala basía. ⁴⁹⁻⁵⁰Mañne jūmarāba idjira do ārā nīda unusidaa. Baribala bēwārāda māwā bada crīchasiidaa. Mañ carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidaa. Ara mañda Jesuba jarasia:

–¡Sozarra beadadua! Māda jāwā bla. ¡Ne wayarānadua!–

⁵¹Jesu jābade badoside nāūrāra cābasia. Mañ bēra bio ne wayasidaa idjaba cawa crīchadaé panesidaa. ⁵²Jesuba pañ maāri badeba ēberārāra zocārā ne cobigadamīna ādjia wadibida idjidebemada cawađaé panasidaa. Abeda poya cawađaé basía.

Jesuba Genesare druade cacua bié bea biabida

Mateo 14:34-36

⁵³Chā wānada Genesare druade jūēnapeda doya wībarisidaa. ⁵⁴Jābadeba drua badosidade mamabemarāba abeda Jesura cawasidaa. ⁵⁵Mañ carea puruza pira wāsidaa ādji cacua bié beara Jesumaa ededamārēa. Ēberārāba Jesura sāma bada ūrisidara dji cacua bié beara cādaa araa edebadjidaa. ⁵⁶Idji wābala ēberārāba cacua bié quedeara ode bābadjidaa. Puru zaquede, puru beade, puru āi bida māwā obadjidaa. Mañne Jesua bedea djuburiabadjidaa idjia cacuađe jā bla ida tābimārēa. Idji tābadara jūmaena biacuabadjidaa.

Jawa sagbadadebema

Mateo 15:1-20

7 ¹Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusaleñ purudeba Jesumaa zesidaa. ²Mañ ēberārāba unusidaa ācala Jesu ume nībabadarāda jawa sagdaé ne co panada. Drōāenabemaba jawa sagbadadebema jaradiapedada quīrāca odaé panā bēra ādjira bié jarasidaa. ³(Pariseorāba, waabema judiorā bida jawara barima zocārā sagbadaa drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca. ⁴Māwā sagdaébala ne codacaa. ⁵Idjaba ne nēdobuebadamaaba diguidaa zedapeda drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca sagdaébala, ne codacaa. Mañ awara ādji sāūda, zocoda, cuguruda, cāda sida quīrācuīta sagbadaa. ⁶Ne zocārā quīrācuīta obadaa drōāenabemaba jaradiapedada ēpēni carea.) ⁷Mañne pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesua iwidisidaa:

d 7:2. *Ādjira bié jarasidaa.* Griego bedeađe ācala cartade māra neéa. **e 7:3.** Levítico 22:4-8de sacerdoterā cuidida panānebemada bā bla, baribala Jesu ewaride pariseorāba jarabadjidaa jūmarāba māwā odida panada. **f 7:4.** *Cāda.* Mañba jaraé bla borobada ātebala ādji ne codi carea chūmebadada. Griego bedeađe ācala cartade māra neéa.

–Ba ume nĩbabadarāba jawa mititia ne cobadaa. ¿Cārē cārē dadji drōenabemaba jaradiapedāda odaca?–

⁶Jesuba panusia:

–Bārā dji biaca ðearā, Ācōrēneba bedeabari Isaíaba bārānebemada nāwā ariðe ðasia:

Naļ puruba māa bia bedeabaria, baribara wārāda ādji soðeba māma crīchadācaa.

⁷Ādji quĩrīābe māa bia bedeabadaa.

Mā bedeā cāyābara ēberā crīchadara jaradiabadaa.⁸

⁸Ara maļ quĩrāca Ācōrēba obi ða bedeāra bārāba amabadaa drōenabemarāba jaradiapedāda ēpēni carea.–^h

⁹Maļ awara Jesuba jarasia:

–Ara bārāba obadadeba Ācōrēba obi ða bedeāra igarabadaa. ¹⁰Moiseba nāwā jarasia: “Ba zezada, ða papa sida wayadua.”ⁱ Naļ sida jarasia: “Bariduaba idji zezada wa idji papada bié jaraibara, maļgara beuida ða.”^j ¹¹⁻¹²Baribara bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba ababe naļda jarabadaa: “Jūma māa erobara Ācōrēa diada bēra māa bara poya carebaé.”^k ¹³Māwā bārā drōa naēnabemaba jaradiapedāda ēpē panneba Ācōrē bedeāra igarabadaa. Bārāba ne zocārā maļ quĩrāca obadaa.–

¹⁴Maļbe Jesuba ēberārā arima duanara jūma trāpeda nāwā jarasia:

–Jūmarāba mā bedeāra ūrīnādua cawadāmārēa. ¹⁵Dadjia cobadaba Ācōrē quĩrāpita mititia ðācaa. Ātebāra soðeba ze ðabara dadjira mititia ðabaria. ¹⁶Dji cawara bara ðaba quĩrācuīta ūrīdua.–^l

¹⁷Maļbe Jesuba ēberārā arima duanara amepeda diguidāa wāsia.

Mama idji ume nĩbabadarāba dadji mititia ðabaridebemada iwīdisidaa.

¹⁸⁻¹⁹Maļne Jesuba jarasia:

–¿Bārā bida wadi adua panaca? Ūrīnādua: dadjia cobadaba Ācōrē quĩrāpita mititia ðācaa, dadji soðe eða wāé ða bēra. Ātebāra ðiteda wāpeda dajadaa ēdrabaria.–

Māwā jara ðadeba Jesuba cawabisia ne jūma coðira bia ðada.

²⁰Maļbebara jarasia:

–Eðaaba ze ðaba ēberāra Ācōrē quĩrāpita mititia ðabaria. ²¹⁻²²Crīcha cadjiruada, daunemaida, auðua ðaida, mīā beaida, ne drāida, jūma eroba quĩrīā ðaida, ne cadjirua o ðaida, djārā cūrūgaida, peraé oida, djārāba eroba carea bié ðaida, ēcarraare bié bedeaida, djārā cāyābara biara ðada crīchaida, idjaba crīcha neé ðaca o ðai sida ēberā soðeba

g 7:7. Isaía 29:13. **h 7:8.** Griego bedeade ācara cartade idjaba nāwā ða ða: “Bārāba zocoda, sāu sida quĩrācuīta sagabadaa. Bārāba ne zocārā maļ quĩrāca obadaa.”

i 7:10. Exodo 20:12. **j 7:10.** Exodo 21:17. **k 7:11-12.** Māa erobara Ācōrēa diada.

Griego bedeade ða ða: “Naļgara Corbaña.” **l 7:16.** Griego bedeade ācara cartade maļ versículora neéa.

zebaria. ²³Jũma mañ cadjirua eḏaaba ze ɓaba ẽberãra Ācõrẽ quĩrãpita mititia ɓabaria.–

Jesuba wẽrãcau biabida

Mateo 15:21-28

²⁴Jesura mamaaba Tiro druadaa wãpeda abaa ẽberã dede ɓesia.^m Idji sãma ɓada ni abaa cawabi quĩrĩãé ɓasia. Mãwãmĩna cawasidaa. ²⁵Mañ druade wẽrãda ɓasia. Idji caura jai bara ɓasia. Mañ wẽrãba Jesudebema ũrĩside idji ɓamaa wãpeda idji jĩrũ caita chĩrãborode cobesia. ²⁶Mañne bedea djuburiasia Jesuba jaira idji cau cacuadebemada ãyã jãretamãrẽã. Baribara wẽrãra judioé ɓasia.ⁿ Siropenicia druadebema ɓasia. ²⁷Mañ carea Jesuba idjía jarasia:

–Warrarãda na idu ne cobida ɓaa. Bié ɓaa warrarãba co panla jãrĩda usaa diai carea.–

²⁸Mañne wẽrãba panusia:

–Baa jara ɓara wãrãa, mã Boro, baribara warrarãba djico jurruzoabidada usaba mesa edre cobaria.–

²⁹Mañ ũrĩpeda Jesuba jarasia:

–Baa mãwã bia panuna bẽrã necai diguidaa wãdua. Ba cau cacuade bada jaira ãyã wãsia.–

³⁰Wẽrã idji dede jũẽside idji caura cãḏade necai ɓada unusia. Dji jaira wãrãda ãyã wãsia.

Jesuba ẽberã cawara qui ɓa biabida

Mateo 15:29-31

³¹Jesura Tiro druade ɓadada jẽda wãsia. Sidoã druade jũẽne wãpeda Decapoli druareba Galilea amene dromanaa wãsia. ³²Mama ẽberãrãba cawara qui ɓada Jesumaa enesidaa. Mañ ẽberãra idjaba quĩrãme cara ɓasia. Ādjirãba Jesua bedea djuburiasidaa idji jawara mañ ẽberã ãrã ɓapeda biabimãrẽã. ³³Ara mãḏa Jesuba cawara qui ɓara jĩga edesia. Mañbe idji jawã jĩwĩnĩra dji ẽberã cawara uriaza berajusia. Mãwã opeda ara idji jawã quẽḓade idosia. Ẽberã quĩrãmene ibaba mãrĩ wara edasia. ³⁴Mañbe bajãnaa acãpeda ãyãba drasoã ãyãbapeda arameo bedede jarasia: “¡Epata!” Mañ bedeba jara ɓaa “ogadrãdua.” ³⁵Ara mãḏa ẽberã cawarara ogadrãpeda bia ũrĩ ɓesia. Idji quĩrãmera biada bẽrã bia bedea ɓesia.

³⁶Jesuba ādjirãa jarasia mãñnebemada ni abaa jararãnamãrẽã. Mãwãmĩna wetara nẽbarãbadjidaa. ³⁷Dji arima panla bio cawa crĩchadaé panesidaa. Nãwã jarasidaa:

–Jesuba ne jũmada bia o ɓaa. Cawara qui ɓeara ũrĩbibaria, quĩrãme cara ɓeara bedeabibaria.–

m 7:24. Tiro. Griego bedede ãcãra cartade mã awara “idjaba Sidoã” ɓá ɓaa.

n 7:26. Judioé. Griego bedede ɓá ɓaa “griego.”

Jesuba mil químārē ēberārā ne cobida*Mateo 15:32-39*

8 ¹Mañ ewaride wayacusa ēberārāra Jesuma zocārā powuasidaa. Ādjirāba codira neé panasidaa. Mañ bērā Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

²–Māa nañ ēberārāra mīā djuburi unu bla. Mā ume duanla ewari ūbea babarla. Ādjia codi carea eropananara jōsia. ³Māa ādjirāra ne codaé diguida wābigaibarla, ota cacua norrabaridīa. Ālara wārāda tamla ze panla.–

⁴Idji ume nībabadarāba iwidisidaa:

–Nama ēberā neéma ģsāma jāā ēberārā itea codira edadi?–

⁵Mañne Jesuba iwidisia:

–ĴBārāba paāda jūmasāwā eropana?–

Ādjia panusidaa:

–Sietebe.–

⁶Mañbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebicuasīa. Mañ siete paāra idji jawade edapeda Ācōrēa bia blaāda asia. Mañbe paāra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Ara maāda jedecasisidaa.

⁷Idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanasidaa. Jesuba mañ carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārāa jedecabisia. ⁸Ara maāda jūmarāba codapeda jāwūācuasidaa. Dji adubada jara pesidade siete jamara birasidaa. ⁹Mama ne copedadara mil químārē duanasidaca bla. Māwānacarea Jesuba ēberārāra wābigasia. ¹⁰Mañbe idjira, idji ume nībabadarā sīda jābade badodapeda Dalmanuta druadaa wāsidaa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana*Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56*

¹¹Mañ ewaride pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasidaa. Ādjia cawa quīrīā panasidaa idjira wārāda bajāneba ze bla cawaya. Mañ bērā ādjia Jesua iwidisidaa ne ununacada omārēā. ¹²Ādjia māwā mīā sē pana bērā Jesura āyāba drasoā āyābapeda jarasia:

–Idibema ēberārāba ģcārē cārēā ne ununacada unu quīrīā pana?

Wārā arada māa jaraya: māra Ācōrēneba ze bla cawadamārēā māa ne ununacada oēa.–

¹³Māwā jarapeda pariseorāra amesia. Jesura idji ume nībabadarā sīda jābade badosidaa wayacusa amene droma quīrārā chāni carea.

Pariseorā harina ēsābibari*Mateo 16:5-12*

¹⁴Mañ chā wābadaē Jesu ume nībabadarāba cawasidaa paāda quīrādoasidada. Jābade paāda ababe eropanasidaa. ¹⁵Mañne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida, Herodeē sīda quīrācuitadadua.–

16 Jesu ume nĩbabadarāra āduba nāwā bedeasidaa:

–Idjia māwā jarasia dadjirāba pañda enepedadaé bēřā.–

17 Jesuba cawa ħasia cārēnebemada bedea panñda. Mañ carea jarasia:

–¿Cārē cārēā pañra neēana a panñ? ¿Mñā ođara bārāba unusidamĩna cawadaé basica? ¿Abeda poya cawadaéca? ¿Adua panñca mñra caida?

18 ¿Bārāra dau bara ħeamĩna ununacaca? ¿Cawarar bara ħeamĩna ũrinacaca? Mñā ođara ¿quĩrādoasidaca? 19 Mñā pañ juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigadacarea bārāba dji adubada jarar pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Doce.–

20 Jesuba jarasia:

–Idjaba mñā siete pañba ēberārā mil quĩmārē ne cobigadacarea bārāba dji adubada jarar pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Siete.–

21 Mañbe Jesuba ādjirāa iwidisia:

–¿Sāwāērā bārāba wadibida cawadaé?–

Jesuba ēberā dauberrea ħa biabida

22 Betsaidá purude jūēsidade ācāraraba ēberā dauberrea ħada Jesuma enenapeda bedea djuburiasidaa biabimārēā. 23 Jesuba mañ dauberrea ħara jawade jidapeda puru āyā edesia. Mañbe dji ēberā daude idosia. Idji jawara ārā ħapeda iwidisia unubarar cawaya. 24 Mañne ēberāba acapeda jarasia:

–Mñā ēberārāda unu ħaa baribarar bacuru quĩrāca nĩnada unu ħaa.–

25 Jesuba wayacusa idji jawara ēberā dau ārā ħasia. Mañne ēberāba bio unu ħesia idji daura biada bēřā. Tamñ ne jūmada ēsā unu ħesia. 26 Jesuba idjia nāwā jarasia:

–Diguidaa wābararade purude eda wārādua. Mñā ođara ni abaa jararādua.–^o

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

27 Māwānacarea Jesura idji ume nĩbabadarā sida Cesarea-Pilipo druade puru zaque ħeaza pararade wāsidaa. Ode nĩnane Jesuba idji ume nĩbabadarāa iwidisia:

–Ēberārāba mñra ¿caida crĩcha panñ?–

28 Ādjirāba panusidaa:

–Ācāraraba jara panña ħara Borocuebari Juañda. Dewararāba jara panña ħara Elíada. Dewararāba jara panña ħara Ācōrēneba bedeabarida.–

o 8:26. *Mñā ođara ni abaa jararādua.* Griego bedede ācārar cartade mñra neēā.

²⁹Mañne Jesuba iwidisia:

–Baribara bārāba mñra ¿caida crícha panl?–

Pedroba panusia:

–Bāra Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḁaa.–^p

³⁰Jesuba ādjirā bio jara ḁasia mañgara ni abāla jararānamārē.

Jesuba idji beadidebema jaraḁa

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

³¹Mamaḁba ātaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira bia mīgaida ḁada. Nāwā jarasia:

–Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida mñ, Nañ Djara Edadada igarapēda beabidía. Baribara mñra ewari ūbeade ārēbaya.–

³²Jesuba mañgara ebuda jarasia. Mañ carea Pedroba idjira jīgabe edepēda quēā ḁa quīrāca māwā beḁearāduaḁa asia. ³³Baribara Jesuba jēda idji ume nībabadarāmaa acḁaraḁe Pedrorā nāwā quēāsia:

–Satana, mñ caitabemada āyā wādua. Bā Ācōrē quīrāca críchaē ḁa. Ātebāra ēberā quīrāca crícha ḁa.–

³⁴Jesuba idji ume nībabadarāa, dewararā sida trāpēda jarasia:

–Abaḁba mñda ēpē quīrā ḁabara, idjia o quīrā ḁara igarapēda bia mīgai carea ḁaida ḁa.^q Mañbe mñra ēpēida ḁa. ³⁵Abaḁba nañ ējūāne bia ḁaida jara ḁaibara, jirūare bia ḁaéa. Baribara abāda mñ carea beuibara wa beḁea bia mñnebema jara ḁa carea beuibara, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³⁶Ēberāda nañ ējūāne ne jūma eroḁade beuibara, ¿idjia eroḁba carebaica?

³⁷Beu amaaba idjia eroḁadebemada ¿jūmasāwā poya diai? ³⁸Abaḁba nañ ējūāne cadjirua o ḁea tāēna mñra, mñ beḁea sida adua ḁada aibara, mñ, Nañ Djara Edada ḁba bara zebaraḁe mañ ēberāra adua ḁada aya. Mañ ewaride mñ Zeza Ācōrē ḁba bara idjaba idji bajānebema nezocarā ḁba bara zeya.–

9 ¹Idjaba Jesuba jarasia:

–Mñ wārāda jaraya: ācāra nama panl beudi naēna ebuda ununia Ācōrēba mñ, jūmarā Boro ḁāda ḁba bara zebaraḁa.–^r

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

²Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Juañ sida āduba eya āta ḁamaa edesia. Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia.

p 8:29. *Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḁada.* Mañra griego beḁeade “Crito” ḁā ḁa. Critora trāéa. Jara ḁa “Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḁada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ḁāda.” Arameo beḁeade jarabadaa “Mesías.” **q 8:34.** *Bia mīgai carea ḁaida ḁa.* Griego beḁeade nāwā ḁā ḁa: “Idji crura atau eḁeida ḁa.” **r 9:1.** *Ununia Ācōrēba mñ, jūmarā Boro ḁāda ḁba bara zebaraḁa.* Ebuda ḁāéa cārēda ununida. Ācāramaarā jara ḁa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmarā jara ḁa Jesu ārēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida.

³Idjia cacuade jã ðara bio totroa ðesia. Nañ ëjũãnebemaba tãtobada sida mañ quĩrãca poya totroa odaéa. ⁴Mañne ãdjia unusidaa Elíada, Moise sida Jesu ume bedeade panlada. ⁵Mañ carea Pedropa Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia ðala दौरa nama panlada. Daiba de zaqueda ùbea odia; aba ða itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.–

⁶Pedropa mãwã bedeasia ni cãrẽ sida cawaé bãrã. ãdjira wãrãda dauperasidaa. ⁷Mãwã ðade jãrãrãda ãdji ãrã zesia. Mañ jãrãrãneba nañ bedeada jĩgua ùrĩsidaa:

–Naãgara mã Warraa. Idjira mã bio quĩrã ðala. Idjia jara ðara ùrĩnadua.–

⁸Wayacusa acãbadaade waabemarãda ununaé basía. Ababe Jesudra ãdjirã ume ðasia.

⁹Mañbe eyadeba edaa zebadaade Jesuba ãdjia bio jara ðasia eyade unupeadara ni abala jararãnamãrẽã aba Nañ Djara Edada ãrẽbabarãdaa. ¹⁰Maãgara ara ãdji crĩchade eropanesidaa. ãdjiduba mã ãrẽbaidebemada iwĩdidruabadjidaa. ¹¹Mañbe Jesua iwĩdisidaa:

–Mãwãra judiorã ley jaradiabadarãba ¿cãrẽ cãrẽã jarabada Elíada naãrã zeida ðada?–

¹²Jesuba panusia:

–Wãrãda Elíara naãrã zeida ðala ne jũmada bia ða carea.^s Baribara ¿cãrẽ cãrẽã ãcõrẽ Bedeade ðã ða Nañ Djara Edadara bia mĩgaida ðada idjaba ëberãrãba igaradida? ¹³Mãa bãrãa jaraya: Elíara wãrãda zesia.^t Mãwãmĩna ãcõrẽ Bedeade ðã ða quĩrãca ëberãrãba o quĩrã pananara idji ume osidaa.”

Jesuba warra jai bara ða biabida

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴Jesura, Pedropa, Santiagora, Juañ sida waabema Jesu ume nĩbabadarã duanamaa zesidaa. Mañne unusidaa zocãrã ëberãrãda ãdjirãma powua nũmada. ãcãra judiorã ley jaradiabadarãda ãdjirã ume caicaya duanasidaa. ¹⁵Jesu unusidade jũmarãba bio cawa crĩchadaé basía. Ara mãlda idjimaa pira wãnapeda audiabarisidaa. ¹⁶Jesuba ãdjirãa iwĩdisia:

–¿Cãrẽ cãrẽã caicaya duanã?–

¹⁷Mañ powua nũmaneba abalãba panusia:

–Jaradiabari, mã warrada enesia ðala biabimãrẽã. Idjira jai bara ðala.

Mañ jaiba idjira quĩrãme cara erobã. ¹⁸Jaiba jidabarãde ðaebibaria, yedaa cõpepeabibaria, quida cãrrãabibaria, idjaba cacua ðala tabãbaria. Mãa ða ume nĩbabadarãa jarasia jãñ jaira ãyã jaretadamãrẽã. Mãwãmĩna poyadaé basía.–

¹⁹Jesuba jarasia:

–jBãrãba ãcõrẽra iñanacaa! Iñanamãrẽã ¿aba sãñbe mãa droai? Warrara namaa enenadua.–

s 9:12. Malaquia 3:1; 4:5-6. **t 9:13.** Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17. **u 9:13.** Marco 6:14-29.

²⁰Ara maŋda warrara Jesumaa edesidaa. Dji jaiba Jesu unubarŋde warrara wawabisia. Warrara egode baepeda barabari tabesia, idjaba itedaa cōpepea tabesia. ²¹Jesuba dji zezaa iwidiisia:

–¿Dārābarŋca jāwā ɓara?–

Dji zezaba panusia:

–Caibe edaɓba jāwā ɓla. ²²Jaiba idjira bea quĩrĩā ɓla. Barima zocārā idjira tabŋde baebibaria idjaba edaude doeda baebibaria. Daira quĩrā djuburiadua. Poya carebaibarŋ, carebadua.–

²³Maŋne Jesuba jarasia:

–Bla ¿sāwā mŋa poya carebaibarŋ a ɓa? Bla iŋāida ɓla mŋa poya carebaida. Māwā iŋāibarŋ itea Ācōrēba ne jūmada oida ɓla.–

²⁴Ara maŋda dji zezaba jīgua jarasia:

–Mŋa iŋā ɓla baribarŋ carebadua biara iŋāi carea.–

²⁵Jesuba ēberārāda ara powuabarŋda ununa bēra dji jaira nāwā quēāsia:

–Quĩrāme carabibari jai, cawarŋ quibibari jai, mŋa bŋa jaraya: naŋ warra cacuadebemada āyā wādua. Waa idji cacuade eda zerādua.–

²⁶Ara maŋda dji jaira biapeda wayacusa warrara biara wawabisia. Maŋbe idji cacuadebemada ēdrasia baribarŋ warrara abeda beuda quĩrāca tabesia. Maŋ bēra dji arima duanɓba jara duanesidaa:

–¡Ay, jāŋ warrara jaidabarisia!–

²⁷Baribarŋ Jesuba warra jawade jidapeda piradrabisia. Maŋne warrara ŋta nūmesia. ²⁸Jesura diguida wānacarea idji ume nībabadarāba āduba iwidiisidaa:

–¿Sāwāērā dairāba jāŋ jaira poya āyā jaretadaē basi?–

²⁹Jesuba panusia:

–Jai naŋca ɓea āyā jaretadi carea Ācōrēa iwidiidida panla idjaba ne codaca ewarida odida panla.–^v

Jesuba idji beadidebema waya jaraɗa

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

³⁰⁻³¹Mamaɓba Galilea druade parŋa wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jaradia ɓa bēra sāma panada ni abaɓa cawabi quĩrĩāē ɓasia. Maŋne ādjirāa jarasia:

–Mŋ, Naŋ Djara Edadara abaɓba ēberārāa jidabiya. Ādjirāba mŋra beadia, baribarŋ ewari ūbeade mŋra ŋrēbaya.–

³²Māwā jaraɗara idji ume nībabadarāba poya cawadaē basía. Idjía iwidiidida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara ɓa?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

³³Maŋbe Capernauŋ puruɗaa jēda zesidaa. Diguida panenacarea Jesuba iwidiisia:

v 9:29. *Idjaba ne codaca ewarida odida panla.* Griego bedeaē ḗcara cartade maŋra neēa.

Jesuba mĩã amaira bié ðada ada*Mateo 19:1-12; Luca 16:18*

10 ¹Mañbe Jesura Capernauñ purudeba Judea druadaa wāsia Jordañ do quĩrāare. Ëberārā zocārā wayacusa idjimaa zesetidade idjia obari quĩrāca ādjirāa jaradia ðesia. ²Māwā ðade ðcɽɽɽ pariseorāda zesidaa. Idji bié bedeabidi carea nāwā iwidiisidaa:

–¿Umaquĩrāba dji quimada amaida bia ðaca?–

³Jesuba panusia:

–¿Moiseba cārēda ðasi?–

⁴Pariseorāba panusidaa:

–Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia aþaalba idji wērāa carta mĩã amainebemada diaibɽɽ amaida ðada.–^b

⁵Mañne Jesuba jarasia:

–Moiseba mañ beðeara ðasia bārāra cɽwɽɽ zarea ðea bēř. ⁶Baribɽɽ nañ ējūā oside Ācōrēba umaquĩrāda, wērā sida osia.^c ⁷Mañ carea umaquĩrāba dji zezara, dji papa sida amepēda idji quima ume ābaa ðebaria. ⁸Māwā cacua aba ða quĩrāca panɽ.^d Ādjira umé panléa, ātebɽɽ aba ða quĩrāca panɽ. ⁹Mañ bēř Ācōrēba ābaa ðadara dji amanacara panɽ.–

¹⁰Waya diguidaa wāpēdaðacarea Jesu ume nĩbabadarāba idjia aþari quĩrāca iwidiisidaa. ¹¹Mañne Jesuba panusia:

–Baridua umaquĩrāba idji quimada amapēda dewara wērāda edaibɽɽ, mañ umaquĩrāra daunema ða. ¹²Idjaba wērāba idji quimada amapēda dewara umaquĩrāda edaibɽɽ, mañ wērāra daunema ða.–

Jesuba warra zaquerā bia jara ðada*Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17*

¹³Mañne ēberārāba warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji jawada ðrɽ ðapēda bia jara ðamārēā. Baribɽɽ Jesu ume nĩbabadarāba dji warrarā enebadara quēāsidaa. ¹⁴Ādjia māwā obadara Jesuba biō bié ununa bēřā nāwā jarasia:

–Idu warra zaquerāra mĩmaa zebidada, Ācōrēba pe erobadebemara ādjirā quĩrāca panɽ bēř. ¹⁵Wārā arada mĩa jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quĩrāca aþaalba Ācōrēda ēpēēbɽɽ, mañ ēberāra Ācōrēba pe erobadebema baēa.–

¹⁶Māwā jarapēda Jesuba warra zaquerāra jawade bara edapēda idji jawara ðrɽ ðapēda bia jara ðacuasía.

Parata bara ða Jesu ume beðeada*Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30*

¹⁷Jesu mamaɽba wābɽɽde ēberāda idjimaa pira zesía. Mañ ēberāra Jesu quĩrāpita chĩrāborode cobepēda iwidiisia:

b 10:4. Deuteronomio 24:1-4. **c** 10:6. Genesis 1:27; 5:2. **d** 10:8. Genesis 2:24.

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai ɓai carea ɓm̄la cārēda oida ɓa?–

18 Jesuba panusia:

–ɓCārē cārēā m̄ra dji biaada a ɓa? Ni aɓaɓda dji biaēa, aɓabe Ācōrēda dji biao. 19 ɓla cawa ɓla Ācōrēba obi ɓa bedeara: m̄ā bearādua, daunemarādua, ne dɗarādua, sewadeba djarāra bié jararādua, djarā cūrugarādua, ɓa zezara, ɓa papa sida wayadua.–

20 Mañne ēberāba jarasia:

–Jaradiabari, cūdra eɗaɓba m̄la jūma maɓɓara iɓā o ɓa.–

21 Mañne Jesuba ēberāra quīrīāneba aɓpeda jarasia:

–Wadi ɓa ne aɓa oida ɓa. ɓa eroɓara jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neé quēdeaa diadua. Māwā nebiada bajāne eroɓaya. Mañbe m̄ ume nībade zedua.–^e

22 Dji ēberāba maɓ ūrīpeda sopua ɓesia bio bara ɓa bērā. Ara maɓda wāsia.

23 Mañne Jesuba parraga aɓpeda idji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea ɓa ēberā ne bara ɓa Ācōrēra idji Boroda ɓai carea.–

24 Idji ume nībabadarāba cawa crīchadaé basía. Ācōrēba ne bara ɓeara bia pe eroɓda crīcha panasidaa. Maɓ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabarā, wārāda bio zarea ɓa ēberā ne bara ɓa Ācōrēra idji Boroda ɓai carea. 25 Parata bara ɓa Ācōrēra idji Boroda ɓai cāyābara cameyoda āguja uriade eɗa wāichaara ɓa.–

26 Idji ume nībabadarāba wetara cawa crīchadaé basía. Mañne āduba iwīdidruasidaa:

–Māwāra Ācōrēba ɓcaidra ēdra edai?–

27 Jesuba ādjirā aɓpeda jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaa baribara Ācōrēba poya oida ɓa. Ācōrēmaara ne jūmada oicha ɓa.–

28 Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–ɓa ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.–

29-30 Jesuba jarasia:

–Wārā arada m̄la jaraya: m̄ carea idjaba bedea bia m̄nebema carea aɓaɓa idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibara, idjia amena cāyābara nañ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērāda, papada, warrarāda idjaba ējūā sida. Ēberārāba idjira bié oɗi carea ēpēnia baribara jīrūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya. 31 Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beaɗia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beaɗia.–

Jesuba idji beaɗidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

32 Jerusaleñnaa wāsidade Jesura nocoare nībasia. Mama wāɓda carea idjia doce edadarāba cawa crīchadaé panasidaa. Jūma idji caiɗu

e 10:21. Griego bedeadē ācala cartade idjaba nāwā ɓá ɓa: “Bara bia mīgai carea ɓaɓara.”

wābɔdarā sɪda ne waya panasɪdaa. Māwā duanɔne Jesuba wayacusa idjia edada doce panɔra jɪgabe edesia. Maɔbe idji sāvāinebemada jarasia:

³³–Ūrɪnadua, dadjirāra Jerusaleɔnaa wābɔdaa. Jāma aɔaɔba mɔ, Naɔ Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bɪda cawa oɔamārēā. Ādjirāba mɔra beuida ɔɔda jaradapeda judiorāēā diadia. ³⁴Maɔgɔrāba mɔra ipɪda biē jaradapeda, idodapeda, udapeda beadia. Baribɔɔ ewari ūbeade mɔra ɔrēbaya.–

Zebedeo warrarāba iwidipedada

Mateo 20:20-28

³⁵Zebedeo warrarā Santiagoda, Juaɔ sɪda Jesumaa zedapeda jarasɪdaa:

–Jaradiabari, daiba quɪrɪā panɔ bla oida ara daiba iwidibɔda quɪrāca.–

³⁶Jesuba iwidisia:

–¿Cārēda quɪrɪā panɔ mɔa bārā itea oida?–

³⁷Ādjia panusɪdaa:

–Bɔra jūmarā boroda ɔɔɔɔɔde daida aɔa bl jɔwa araare, aɔa bl jɔwa aɔɔare idu chūmebidua.–^f

³⁸Maɔne Jesuba ādjɪa jarasia:

–Bārāba adua panɔa cārēda iwidɪ panɔda. Mɔra bio bia mɪgaya. ¿Bārā sɪda ara maɔ quɪrāca bia mɪgaɔi carea panɔca?–^g

³⁹Ādjia panusɪdaa:

–Māē, bia mɪgaɔi carea panɔa.–

Maɔne Jesuba jarasia:

–Bārā sɪda wārāda mɔ quɪrāca bia mɪgaɔia.^h ⁴⁰Baribɔɔ mɔ jɔwa araare, mɔ jɔwa aɔɔare chūpananida mɔa poya diaēā. Ācōrēɔɔ mama chūpananida eroɔa.–

⁴¹Maɔne Santiagoba, Juaɔ bɪda iwidibɔdada waabema die panɔba ūrɪsɪdaa. Maɔ carea ādji ume quɪrūsɪdaa. ⁴²Baribɔɔ Jesuba ādjirā trɔpeda jarasia:

–Bārāba cawa panɔa naɔ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubɪbadaa ādjia jarabɔdara jūmarāba iɔā odida panɔda. ⁴³Baribɔɔ bārāra māwā beadiē panɔa. Bārānebemada dji dromada ɔa quɪrɪā ɔɔɔɔɔ waabemarā nezocada ɔaida ɔa. ⁴⁴Dji dromaara ɔa quɪrɪā ɔa jūmarā cāyābara edaara ɔaida ɔa. ⁴⁵Maɔ quɪrāca mɔ, Naɔ Djara Edadara zeē ɔa ēberārā mɔ nezocarāda beadamārēā. Āteɔɔ ze ɔa ēberārā nezocada ɔai carea. Māwā mɔra beuya zocārā ēberārāda ēdɔɔ ɔai carea.–

^f 10:37. Jūmarā boroda ɔɔɔɔɔde. Griego bedeaɔe ɔɔ ɔa: “Bɔ bia quirude.”

^g 10:38. Griego bedeaɔe nāwā ɔɔ ɔa: “¿Bārāra mɔ borocueɔi quɪrāca borocueɔica? ¿Māa doida ɔa bārā bɪda poya doɔica?” ^h 10:39. Jesuba jarada quɪrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

Jesuba ēberā dauberrea ɓa biabida

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

⁴⁶Jesura, idji ume nībabadara, dewararā zocārā panɔ sida Jerico purude jūēne wāsidaa. Ēdrɔɓɔɓɔda ēberā dauberrea ɓɔda o icawa parata iwidi ɓɔda chūmasia. Mañ ēberāra Timeo warra Bartimeo basía. ⁴⁷Bartimeoba ūrīsia Jesu Nazaredebemara mama wāɓɔɔɔɔɔɔ. Mañ carea ɓia jarasia:

–¡Jesu, Davideba zeɗa, mǎra quĩrā djuburiadua!–

⁴⁸Mañne zocārāba idjira chupeamārēā quēāsidaa baribɔɔɔ idjia wetara ɓiasia:

–¡Jesu, Davideba zeɗa, mǎra quĩrā djuburiadua!–

⁴⁹Mañ ūrīside Jesura nūmesia. Nāwā jarasia:

–Idjira trǎnadua.–

Mañne ǎɔɔɔɔɔɔɔɔ dauberrea ɓara trǎnapeda jarasidaa:

–Sobiadua. Piradrɔɔɔɔɔ. Jesuba ɓara trǎ ɓa.–

⁵⁰Ara mañda Bartimeoba idjia ǎɔɔ jǎ ɓadara ērāpeda isabe piradrɔɔpeda Jesumaa wāsia. ⁵¹Mañne Jesuba idjía iwidiisia:

–¿Cārēda quĩrīā ɓa mǎa oida?–

Dji dauberrea ɓaba jarasia:

–Jaradiabari, mǎ dauba unuida quĩrīā ɓa.–

⁵²Mañne Jesuba jarasia:

–Wādua. ɓa iǎna bēra ɓiasia.–

Ara mañda dauberrea ɓadaba unu ɓesia. Mañbe Jesu ume ābaa ode wāsia.

Jesu Jerusaleñne jūēna

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

11 ¹Jerusaleñ purude jūēbodo baside Betpague puru caita, Betania puru caita bida duanasidaa Olivo eya carrade. Mañbe Jesuba idji ume nībabadarāda umé diabuesia. ²Ādjía nāwā jarasia:

–Dadjirā quĩrāpe ɓa puruɗaa wānadua. Jūēɓɔɔɔɔɔɔ bārāba burro zaqueda ununia. Mañ burro zaque ǎɔɔ wadī ni abaɔda wānacaa. Ērā edadapeda enenadua. ³Abaɔba bārāa cārē cārēā jāwā o panɔda iwidiɓɔɔɔ jaradadua: “Dadji Boroba quĩrīā ɓa baribɔɔɔ nane jēda diabueya.”–

⁴Ode wāɓɔɔɔɔɔɔ burrora dede eɗa wāɓada caita jǎ nūmɔda unusidaa. Ara mañda ērā edasidaa. ⁵ǎɔɔɔɔ arima duanɔba iwidiisidaa:

–¿Cārēda o panɔ? ¿Cārē cārēā jǎɔ burrora ērā panɔ?–

⁶Jesuba jarada quĩrāca panusidaa dji arima duanɔba idu edebisidaa.

⁷Mañbe burro zaquera Jesumaa ededapeda ādji cacuaɗe jǎ panɔra burro ǎɔɔ ɓasidaa. Mañbeɓɔɔ Jerusaleñ puruɗaa wāi carea Jesura ǎɔɔ chūmesia.

⁸Zocārāba Jesu bia eɗadi carea ādjia cacuaɗe jǎ panɔda ode tōcua wāsidaa. Dewararāba bacuru jawate quedua bara ɓeada ɓaá tudapeda o icawa ɓacua

wāsidaa. ⁹Māwā obadaɗe idji na nīnaba, caidū zebada bida jīgua jara duanasidaa:

¡Bio bia quirua! ¡Bio bia ɓa dadji Ācōrē trāneba zebara!ⁱ

¹⁰ ¡Bio bia ɓa dadji drōāenabema Davideba zedara! ¡Dadjirā Boro bai carea zebara!

¡Bio bia quirua Bajāne ɓara!

¹¹ Jesu Jerusaleāne jūēsīde Ācōrē de dromanaa wāsia. Jūma aca ɓapeɗa queubara bēra idjia doce edadarā ume Betania puruɗa jēda wāsidaa.

Jesuba higojō bacuru bié jara ɓada

Mateo 21:18-19

¹²Nurēma Betania puruɗeɗa wāɓadaɗe Jesura jarra nūmesia. ¹³Maāne higojō quedua bara ɓada tamɓa unusia. Higojō jaraémīna Jesuba acade wāsia dji ca zaqueda odja ɓa cawaya. Araa jūēɓaraɗe quedua awa nūmɓa unusia.^j ¹⁴Maāne Jesuba higojōa jarasia:

–¡Ni aɓaɓa ɓa nejōra waa jōnaéa!–

Maā beɗeara idji ume nībabadarāba ūrīsidaa.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juañ 2:13-22

¹⁵Jesura Jerusaleāne wayacusa jūēpeɗa Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo ɓeɗa sida zocārā duanasidaa. Idjaba ācāraɓa Ācōrē de dromane diaida ɓa paratara dji drua āiba zebadarāa nēɓa nēdobuebadjidāa āībema paratara diacara panana bēra. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jarecuasia. Dji parata nēdobuebadarā mesa ɓeada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasias. ¹⁶Maā awara ni cārē sida Ācōrē de droma caita idu enebié basía.

¹⁷Ādjirāa nāwā jaradiasia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Mā dera jūma puru ɓeɗa itea dji iwīɗibada de adia.” Baribara bārāba “ne draabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropana.–^k

¹⁸Maā beɗe ūrīsīɗade sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida Jesura wayasidaa idjia jaradia ɓara jūmarāba bia ūrī panɓa bēra. Mamaɓa ātaa crīcha jara panesidaa beadi carea. ¹⁹Queubaraɗe Jesura idji ume nībabadarā ume Jerusaleāneba ēdrāsidaa.

i 11:9. Salmo 118:25-26. *Bio bia quirua*. Arameo beɗeade “Hosana” jarabadaa.

j 11:13. Israel druaɗe higojō dji ca zaqueda marzo jedecoɗe, abrilɗe bida coɗida panɓa. Dji ca zaquera ununibara cawabadaa junione maārī zauida idjaba agostodeba aba octubredaa waibaa zauida. Baribara Jesuba quedua awa ununa bēra cawasia jūma maā poade higojōra zauéda. k 11:17. *Mā dera jūma puru ɓeɗa itea dji iwīɗibada de adia*. Isaías 56:7. *Ne draabadarā mīrūbada uria*. Jeremia 7:11.

Higojō purruba nūmena*Mateo 21:20-22*

²⁰Nurēma diapeda Jesura idji ume nībabadarā sida wayacusa Jerusaleñnaa wāsidaa. Wābadae unusidaa higo bacurura dji carrade eda purruba nūmāda. ²¹Mañne Jesuba jaradara Pedroba quīrānebasia. Mañ carea jarasia:

–Jaradiabari, acadua. Bla bié jara bāda higojōra purruba nūmesia.–

²²Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēra ijānida panā. ²³Wārā arada māa jaraya: bariduaba za bā eyaa namaaba pusade tēūne wāduada aibara, idjia jarabara quīrāca māwāya. Baribara idji sode crīchaié bāa idjia jarabara māwāéda, ātebāra wārāda māwāida ijāida bāa. ²⁴Mañ carea māa bārāa jaraya: jūma bārāba Ācōrēra iwidibadara wārāda edadida ijānibara, edadia. ²⁵Idjaba bārāba Ācōrēra iwidī panane baridua ēberā ume bié panabara, mañ ēberāba bié odara naārā quīrādoadadua. Māwābāra bārāba bié opeadara bārā Zeza bajāne bāba quīrādoaya. ²⁶Dewarāba bié odada quīrādoadaēbāra, bārāba bié opeadara bārā Zeza bajāne bāba quīrādoaeā.–¹

¿Cai trāneba Jesuba jaradia bā?*Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8*

²⁷Mañbe ādjira wayacusa Jerusaleñne jūēsidaa. Jesura Ācōrē de droma caita nīne, sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadada, judiorā dji dromarā sida idjimaa zesidaa. ²⁸Ādjirāba iwidisidaa:

–Bāa nama o bāra ¿caiba obi bā?–

²⁹Jesuba panusia:

–Māa bida bārāa iwidīya. Bārāba panusidara māa jaraya caiba māa nāwā obi bāda. ³⁰¿Caiba Juañra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne bāba? Panunadua.–

³¹Mañne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne bāba diabuesiada adibara, idjia jaraya: “Mañda ¿cārē cārēā ijānaé basi?” ³²Baribara ¿sāwā jaradi ēberāba diabuesida?–

Ādjia māwā jara panasidaa purura waya panā bēra. Purumaarā Juañra wārāda Ācōrēneba bedeabari basía. ³³Mañ bēra Jesua jarasidaa:

–Daiba adua panā.–

Mañne Jesuba jarasia:

–Māēteara māa bida bārāa jaraéa caiba māa jāwā obi bāda.–

I 11:26. Griego bedeadē āCARA cartade mañ versículora neéa.

Djārā néu acɫbadadebema ne jara ɬa*Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19*

12 ¹Mañne Jesuba ne jara ɬaɬeba ādjirāa jarasia: –Ēberāda ɬasia. Ewari aba mañ ēberāba uvada upeda idji néura mōgaraba auɬu jūrā casía. Uva ɬa piabari sía osia. Idjaba deda āta osia mamaɬba jūma acɫi carea. Mañbe idji néura ācɫɫa ēberārā jɫwaeda ɬasia. Ādjirā ume bedea ɬasia néu zaubɫɫaɬe jūmasāwā idjía diadida panɫa. Māwā bedea ɬapeda djibarira dewara druadaa wāsia.

²Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia néudebema idjía diadida panɫa edade wāmārēā. ³Baribɫɫa néu acɫ panɫa dji nezocara jidadapeda puosídaa. Mañbe jēda jɫretabuesídaa ni cārē sía diadaé.

⁴Māwānacarea djibariba dewara nezocada diabuesia idjía diadida panɫa diadamārēā. Baribɫɫa mañ nezocara boroma usídaa.^m Mañbe wayadaé quēāsídaa. ⁵Māwānacarea djibariba dewarada diabuesia baribɫɫa mañ nezocara beasídaa. Māwānacarea dewara nezocarāda zocārā diabuesia. Baribɫɫa ācɫɫa puosídaa, dewararāda beasídaa.

⁶Djibariba wadibida aba eroɬasia diabuei carea; mañgɫa idji warra bio quīrā ɬa basía. Idjia crīchasia: “Mā warradrɫ wayadía.” Ara mañda diabuesia. ⁷Baribɫɫa néu acɫ panɫa dji warra jūēɫɫaɬa unusídade āduba jarasídaa: “Jari uruba dji zezaba eroɬara jūma edaya. ¡Idjira beatadia! Māwāɫɫa dji ējūāra dadjirā itea ɬeya.”

⁸Ara mañda warrara jidadapeda beasídaa. Mañbe néu āi ɬatabuesídaa. ⁹Mañ carea néu djibariba ¿sāwā obá? Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewararāa acɫbiya. ¹⁰Bārāba ¿Ācōrē Bedeade acɫɫacaca? Nāwā jara ɬa:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ɬada ɬesia.

¹¹Dadjirā Boroba māwā oda bēā dadjirāmaarā bio biya quirua.”

¹²Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, judiorā dji dromarā bída cawasídaa Jesuba mañ jara ɬaɬeba ādjirāda bié jarasida. Mañ carea Jesura jida quīrā panasídaa. Baribɫɫa puruda waya panɫ bēā idjira idu ɬadapeda āyā wāsídaa.

¿Romanebema boro itea parata jara peɬadade diadida panɫa?*Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26*

¹³Māwānacarea pariseorāba, Herodeare ɬea bída Jesumaa ācɫɫa diabuesídaa idjía bié bedeabidí carea. ¹⁴Jūēnapeda jarasídaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panɫa ɬara ēberā jipa ɬada. Ni abaɬda biara unuca bēā ni abaɬba ɬáa awara crīchabidacaa. Āteɬɫɫa ɬaa wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Mañda Romanebema boro

m 12:4. Mañ nezocara boroma usídaa. Griego bedeade ācɫɫa cartade nāwā ɬá ɬa: “Mōgara batatabadade mañ nezocara borode diasídaa.” **n 12:11.** Salmo 118:22-23.

itea parata jarɔ peɓadaza ɗadɗi judiorāba diadida bia ɓaca wa bié ɓa?
¿Diadida panɔca wa diacara panɔ?–

¹⁵Jesuba cawa ɓasia dji biarā quĩrāca ze panɔda. Mañ bẽrā jarasia:
–Bārāba ɗcārē cārēã mārã bié bedeabi quĩrĩã panɔ? Parata pichida
enenadua mārã acɔi carea.–

¹⁶Ara mañda enesidaa. Mañne Jesuba iwidisia:
–¿Cai quĩrādarrada nañ parataɗe ɓa? ¿Cai trāda ɓa?–

Ādjia panusidaa:

–Romanebema boroɗeda.–

¹⁷Mañne Jesuba jarasia:
–Māwā baibara Romanebema boroɗera Romanebema boroa diadadua,
idjaba Ācōrēnera Ācōrēã diadadua.–

Ādjirāba Jesu carea cawa crīchadaé basía.

Beudarā Ārēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸Māwā panane ācara saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba
jarabadaa beupeɗadara Ārēbadacada. Mañ bẽrā Jesua nāwā jarasidaa:

¹⁹–Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea ɓasia ēberāda warra neé ɓaɗe jaidaiɓara,
idji djababa dji pēdra wērara edaida ɓaɗa dji djaba jaidada itea warra unui carea.^o
²⁰Ewari aba siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribara warra
neé jaidasia. ²¹Idjiarebemaba dji pēdra wērara edasia baribara idji sida warra neé
jaidasia. Ūbeabema sida abari quĩrāca māwāsia. ²²Jūma mañ siete panara warra
neé jaidasidaa. Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ²³Mañ siete djabarāba abari
wērāda edasidaa. Māwāra Ārēbadi ewaride ɗsālgaba idjira erobei?–

²⁴Mañ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji ɓaɓa sida adua panɔ bẽrā āĩ crīcha panɔ.

²⁵Ūrīnadua. Beupeɗadarā Ārēbadi ewaride ēberāra quima edadaéã ni
quima diadaéã, āteɓara Ācōrē bajānebema nezocarā quĩrāca beadia.

²⁶¿Bārāba beupeɗadarā Ārēbadidebemada Moise cartade acɔɗacaca?
Ācōrēba bacuru zaque uruga nūmaneba Moisea jarasia: “Mārã Abrahāñ
Ācōrēã, Isa Ācōrēã, idjaba Jacobo Ācōrēã.”^{p 27} Idjira beu ɓea Ācōrēã
āteɓara zocai ɓea Ācōrēã! Bārāba aɓeda āĩ crīcha panɔ.–

Ācōrēba obi ɓa bedeã dji dromaara ɓa

Mateo 22:34-40

²⁸Māwā bedeã panane judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Mañ
jaradiabariba ūrīsia Jesuba saduceorāã bia panunada. Mañ carea iwidisia:

–Ācōrēba obi ɓa bedeadebemara ɗsālgada dji dromaara ɓa?–

²⁹Jesuba panusia:

–Ăcôrēba obi ɓa bedeadebema dji dromaara ɓara naŋgla: “Ũrīnadia, israelerā. Dadjirā Boro Ăcôrēra ababara ɓa. ³⁰Jūma ɓa sodeba, jūma ɓa jauredeba, jūma ɓa crīchadeba, idjaba jūma ɓa ɓɓadeba ɓa Boro Ăcôrēra quīrīadia.”^q Ăcôrēba obi ɓa bedeadebemara maɓdra dji dromaara ɓa. ³¹Idjaba maɓare ɓada abari quīrāca ɓa. Maŋgla nāwā jara ɓa: “Djārara quīrīadia ara ɓdji quīrā ɓa quīrāca.”^r Maɓ umēbema bedeadeba cāyābara dji dromaara ɓada neēa.–

³²Maɓne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

–Bia ɓa, Jaradiabari, ɓa jara ɓa quīrāca Ăcôrēra ababara ɓa, dewarada neēa. ³³Dadjirāba wārada Ăcôrēra jūma dadji sodeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jauredeba, jūma dadji ɓɓadeba ɓida quīrīanida panla. Idjaba djārara ara dadji quīrā ɓa quīrāca quīrīanida panla. Maŋgla zocārā animarā Ăcôrēra babue diai cāyābara biara ɓa.–

³⁴Judiorā ley jaradiabariba maŋgla crīcha cawaadeba jarada bēra Jesuba jarasia:

–Bara Ăcôrēba pe eroɓadebemada ɓaida ɓodoa.–

Māwānacarea dewararāba Jesua iwididida wayasidaa.

Ăcôrēba ēdra edabari diai jaradara ɓai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

³⁵Jesuba Ăcôrē de droma dajada jaradia ɓaside ēberārā nāwā iwidisia:

–Judiorā ley jaradiabadaba ɓsāwārā jara panla Ăcôrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada? ³⁶Ara maɓ Daviba Ăcôrē Jauredeba nāwā jarasia:

Dadjirā Boro ɓa boroa jarasia: ɓa jawa araare chūmedua aba ɓa ume dji quīrūrā ɓa ɓa jawaeda ɓabaraɓdaa.^s

³⁷Ăcôrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba ɓa Boroada asibara, ɓsāwā Davi warra bai?–

Jesuba māwā jaradia ɓada zocārā ēberārābia bia ũrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā bié jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

³⁸Jesuba wadi jaradia ɓade nāwā jarasia:

–Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrācuia ɓeadadia. Ādjirāba djio nēɓa ɓada jā awua ɓea. Maɓ awara purude nīnane quīrīabadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. ³⁹Judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadae chūme quīrīabadaa; ābaa ne cobadae ɓida ara maɓ quīrāca obadaa. ⁴⁰Baribara pēdra wērārāba eroquedeada sewadeba jārīnapeda jūmarā quīrāpita Ăcôrēra dārā iwidibadaa ādjira jipa ɓada crīchadamārē. Maɓ carea Ăcôrēba dewararā cāyābara ādjirā wetara cawa oya.–

q 12:30. Deuteronomio 6:4-5. *Dadjirā Boro Ăcôrēra ababara ɓa.* Maŋgla idjaba jara ɓa: “Āba Ăcôrēdra dadjirā Boroa.” **r 12:31.** Levítico 19:18. **s 12:36.** Salmo 110:1.

Pēdra wērā ne neé quiruba Ācōrēa parata diada

Luca 21:1-4

⁴¹Ācōrē de droma carea parata ɬabada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eda ɬá duanlada. Zocārā ne bara beaba paratada waiɬla eda ɬá panasidaa. ⁴²Mañne pēdra wērā parata neé quiruda zepeda parata edaara quiruda umébe eda ɬasia. ⁴³Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Māa wārāda bārāa jaraya: jāñ pēdra wērā ne neé quiruba auduara diasia jūmarāba diapedada cāyābara. ⁴⁴Ādjirāba dji adubadadrɔ eda ɬasidaa baribarlɔ wērā ne neé quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.–

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

13 ¹Jesura Ācōrē de droma dajadaare ɬadada wābɔrlɔ baside idji ume nībabariba jarasia:

–Jaradiabari, ɟacɔdua nañ mōgarara sāwā waiɬla ɬeada idjaba nañ de sida sāwā quīrāwārēa quedeada!–

²Mañne Jesuba jarasia:

–Māē, ɬaa unu ɬara waiɬla beaa. Baribarlɔ wārā arada māa jaraya: nañ mōgara capeɬadara jūma todogozoaya.–

³Mañbe Olivo eyadaa wāsidaa. Dji eyara Ācōrē de droma quīrāpe ɬaa. Jesu mama chūmaside Pedroba, Santiagoba, Juañba, Andre bida aduba idjía iwídisidaa:

⁴–Dairāa jaradua: Ācōrē de dromara ɟsālbe todogozoai? ɟCārēneba cawadi mañ ewarira caita ɬada?–

⁵Mañne Jesuba jarasia:

–Quīrācuíta beadadua ni abaɬba cūrūgarānamārēa. ⁶Zocārāba jaradía ādjidrɔ Ācōrēba ēdrɔ edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadía. ⁷Bārāba ūrīnia abaɬ puruda dewara ume djō duanlada idjaba drua āyā bida māwā duanlada. Baribarlɔ ne wayarānadua. Mañgara jūma māwāida ɬaa. Baribarlɔ nañ ewarira wadi jōéa. ⁸Abaɬ puruda dewara puru ume djōnia. Abaɬ druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia. De uremiada druaza wāya, idjaba zocārā druade jarrabada baraya. Baribarlɔ mañ naārā mīgabɔdara maārī ɬaya wērā warra pua za ɬa quīrāca.

⁹Quīrācuíta beadadua. Bārāra jidabidapeda dji jarebada dedaa ededapeda bia udia. Mā ūjā panɔ carea ādjirāba bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bida ededia. Mañnebɔrlɔ bārāba mā bedeara ādjirā quīrāpita jaradía. ¹⁰Wārāda bedea bia mānebemada jūma puruza jaradida panla. ¹¹Ēberārāba bārāra jida edebɔdade sopuarānadua sāwā beadedida. Mañnebemada crīcharānadua. Ababe jaradadua Ācōrēba jarabibɔrlada. Ara

bãdji crîchadeba bededeadaéa, âtebala Ācōrē Jauredra bārāneba bedeya. ¹²Abalaba ara idji djabada beabiya. Dji zezaba idji warrada beabiya idjaba warrarāra ādji djiabarirā ume bié panenapeda beabidia. ¹³Mā ijā panla carea jūmarāba bārāra quīrāmania. Baribala mā ewari zareade mā ijā panlāda igaradaébala, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴Ācōrēba quīrīacada idji baié balma bārāba unubadade jūma Judea druade beara eyadaa mīrū wānida panla.^t (Dji carta acā balba cārē jara balda cawaida bla.) ¹⁵Mañne ēberā idji de lrlā blara idji dede eda wāiē bla ne edai carea. ¹⁶Dji peade balba idjia lrlā jlbarira jēda edade wāiē bla. ¹⁷Mañ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobea sida bio mīā djuburi beadia. ¹⁸Ācōrēba iwididadua cue jara mīrū wāna amaaba. ¹⁹Mañ ewaride ēberārāra bio bia mīgadia. Ācōrēba nañ ējūā odadeba ltaa ēberārāra mā quīrāca bia mīgadacaa idjaba māwānacarea waa ara mā quīrāca mīgadaéa. ²⁰Mañ ewarira dārāya. Dadjirā Boroba jūma daucha bia mīgabibara, ni abalāda ēdraé bacasia. Baribala Ācōrēba jūma daucha bia mīgabiéa idjia edada ēberārā carea.

²¹⁻²²Mañ ewaride lclalaba sewadeba jarađia ādjira Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada. Idjaba lclalaba sewadeba jarađia ādjira Ācōrēneba bedebarida. Małgarāba ne ununaca waiāba beada ođia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadibara, ādjirā sida cūrūgacasidaa. Mañ bēā abalaba bārāa jaraibala, “Acādadua, Ācōrēba ēdra edabari diai jarađara nama bla,” małra ijārānadua. Dewaralaba idjira jarima blađa aibala, mā sida ijārānadua. ²³Quīrācuita beadadua. Jūma mā bārāa jarasia māwāi naēna.

Nañ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36

²⁴Ēberārā bio bia mīga pananacarea lāmādaura pāimaya. Jedeco sida lñaéa. ²⁵Chīdaura bajāneba baecuađia. Jūma bajāne beara quīrā awara beya. ²⁶Małga ewaride mā, Nañ Djara Edadara jārārāne lāla bara zebalāda idjaba quīrāwārēā dorrodorroa balda ununia.^u ²⁷Mañne mā bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jaredamārēā.

²⁸Higojōneba ne jarabalađa cawadadua. Dji jalwata tucu nūmepeda quedua barabaria. Mañneba jūmarāba cawa panla dārāēne poara zeida. ²⁹Ara mā quīrāca mā jarađa unubadade cawadadua mā zei ewarira

t 13:14. *Ācōrēba quīrīāca.* Griego bedade lclal cartade nañ sida blā bla: “Ācōrēneba bedebari Danielba jarađa” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia basia 168 poa Jesu todi naēna. Baribala Jesuba jarasia mā Antiocoba ođa quīrāca wayacusa māwāida. Ācalamaarā Jesuba jarađara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleñ puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīsidade. Ācalamaarā jara bla cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācalamaarā Jesuba jarađara jīrūarebema ewaride māwāya. **u 13:26.** Daniel 7:13-14.

jüëboðoda. ³⁰Māa bārāa wārāda jaraya: nañ ewaridebema ēberārā beudi naēna mañra jūma māwāya. ³¹Bajāra jōya, nañ ējūā sida jōya, baribara mñā jaradara wārāda māwāya.

³²Baribara ni abaaba mañ ewarira sāñbe māwāida cawadaēa. Ācōrē nezoca bajāne ðea bida adua panla. Mñ, Nañ Djara Edada bida adua ðla. Ababe mñ Zezabara cawa ðla.

³³Quirācuita beadadua. Dau abla beadadua idjaba Ācōrēa iwidi beadadua. Bārāba dji ewari sāñbe zeida adua panla. ³⁴Mañ ewari zebara nañ quirāca ðaya: ēberāda dewara druadaa wābāra dji nezocarāda idji de wagadamārēa amesia. Ādjiza ne oðamārēa ðasia. Dji eda wābada acābarā jarasia quirācuita acā ðamārēa. ³⁵⁻³⁶Ara mañ quirāca bārā bida adua panla bārā De Djibarira sāñbe waya zeida: queubāra, ariquetra, eterre berubāra wa diapeda. Mañ bēra dau abla beadadua, mñ cawaēne zebāra bārā cāi duanla unurāmārēa. ³⁷Māa bārāa jara ðara jūmarāa jarabara: dau abla beadadua.–

Jesu beadi carea crīcha jara panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

14 ¹Ewari umé babāra judiorāba Egiptodeba ēdrapeda quirānebabada ewarida odi basia. Mañ ewari dromane pañ ēsābari neē ðada cobadaa. Mañne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā ume crīcha jara panasidaa Jesura chupea jidapeda beabidi carea. ²Baribara jarasidaa:

–Ewari dromane jidadaēa ēberārā quīrūbucarānamārēa.–

Wērāba nardo quera Jesu boro ārā weada

Mateo 26:6-13; Juañ 12:1-8

³Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoñ aida bara ðada dede basia. Ne co chūmañne wērāda idjima zesia. Mañ wērāba boteya alabastro mōgara oðada enesia. Boteyara nardo quera idji awa ðaba bira basia. Mañ nardo querara bio nēba basia. Mañne wērāba dji boteya ochiruda ðapeda querara Jesu boro ārā weasia. ⁴Mañ carea ācāra arima duanla quīrūnapeda āduba jarasidaa:

–¿Cārē cārē jāñ querara weatasi? ⁵Nēdobuedabara poa aba trajabāra edabari quīrāca edacasia. Mañ parataba ne neē quedeara carebacasia.–

Mañ wērāra bia quēāsidaa. ⁶Baribara Jesuba jarasia:

–Idu ðadadua. ¿Cārē cārē idjira quēā panā? Idjia mñ jāwā oðara bia basia. ⁷Ne neē quedeara ewariza bārā tāēna panania; bārāba quīrābada poya ādjirā careba ðida panla. Baribara mñra bārā ume ewariza ðaēa.

⁸Nañ wērāba aride osia. Dārāēne mñra beupeda tabarīdia. Idjia mñra mañ carea queraba pāsia. ⁹Wārā arada mñ jaraya: jūma nañ ējūāne bedea bia mñnebema jaradiabadama nañ wērāba oðara nēbāra idji sida quīrānebadamārēa.–

Judaba Jesu jidabi carea crīchada*Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6*

¹⁰Juda Iscarioteda Jesuba doce edadadebema basía. Mañ Judara sacerdote bororāmaa wāsia Jesu jidabi carea. ¹¹Mañ ūrīsidade ādjirāra Ɂasridadapeda Judaa paratada diadiada asidaa. Ara mañda Judaba jɁarɁbadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne coda*Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26*

¹²Pañ ēsābari neē Ɂa cobada ewarida jūesia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride judiorāba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadi carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Mañne Jesu ume nībabadarāba idjia iwidisidaa:

–¿Ɂla sāma quīrīā Ɂa daiba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadi carea cobadara ode wānida?–

¹³Mañne Jesuba idji ume nībabadarāda umé trɁpeda nāwā jarasia:

–Jerusaleñ puruɁaa wānadua. Jāma bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caidu wānadua. ¹⁴Idji eda wāɁɁama dji de djibaría jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba nañda iwidibisia: mɁa, mɁ ume nībabadarā bida Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadi carea cobadara ¿sāma codi?” ¹⁵Mañ de djibariba ātaarebema dejā waibɁlada jūma biya o nūmɁda aɁɁbiya. Mama ne cobadara dadjirā itea oɁadua.–

¹⁶Ara mañda Jesu ume nībabadara Jerusaleñ puruɁaa umé wāsidaa. WāɁɁade Jesuba ādjia jarada quīrāca unusidaa. Mañbe Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadi carea cobadara osidaa.

¹⁷Queudacarea Jesura, idjia edada doce panɁ ume jūesia. ¹⁸Ne co chūpanɁne Jesuba jarasia:

–Wārā arada mɁa jaraya: aba mɁ ume ne co Ɂaba mɁra jidabiya.–

¹⁹Mañ carea ādjira sopua panesidaa. Ara mañda aba Jesua iwidisidaa:

–¿MɁa māwā oica?–

²⁰Jesuba jarasia:

–Aba bārā docedebemaba jidabiya. Idjia bida abari epeɁecode pañda su co Ɂla. ²¹Wārāda mɁ, Nañ Djara Edadara beuida Ɂla Ācōrē Bedeade ɁɁ Ɂa quīrāca.” ¡BaribarɁ mɁ jidabi ēberāra bio mɁ djuburi Ɂla! Idjira topedaɁɁbara biara Ɂacasia.–

²²WaɁi ne co duanɁne Jesuba pañda jɁwade edapeda Ācōrēa bia jarasia. Mañbe cōrācuapeda ādjia diabarɁde nāwā jarasia:

–Codadua. Nañgara mɁ cacuaa.–

²³Mañbe uva Ɂada edapeda Ācōrēa bia Ɂlada asia. Mañ uva Ɂara ādjirāza diasia. Jūmarāba dosidaa. ²⁴Mañne Jesuba jarasia:

–Naǎgara mǎ oa erozoabarǎa. Mǎ oadeba Ācōrēba zocārǎ ume bedea djiwidida ɓabarǎa.^w ²⁵Wārǎ arada mǎa jaraya: uva ɓara waa doéa aba Ācōrēba jūma idji ēberārǎ pe erōbebǎadaa. Maǎbebarǎ mǎa bārǎ ume uva ɓada wayacusa doya.^x

Pedroba Jesu igaraéana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juaǎ 13:36-38

²⁶Maǎbe Ācōrē Bedeadebemada trǎānapeda Olivo eyadaa wāsidaa.^y
²⁷Wǎbadaɗe Jesuba jarasia:

–Naǎ diamasi jūma bārāba mǎra igaraɗia. Ācōrē Bedeade nǎwǎ ɓǎ ɓaa: “Mǎa oveja wagabarira beabarǎɗe dji ovejara jārāzoaɗia.”^z ²⁸Baribarǎ mǎra ǎrēbapeda bārǎ na wāya Galilea druadaa.–

²⁹Maǎne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba ɓara igaraɗimīna mǎa igaraéa.–

³⁰Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārǎ arada mǎa jaraya: nane diamasi eterre ɓarima umé berui naēna ɓaa ɓarima ūbea mǎra unucaada aya.–

³¹Baribarǎ Pedroba wetara jarasia:

–Mǎ beabada sida ɓara igaraéa.–

Jūmarāba abarica jarasidaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

³²Maǎbe Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Mǎa Ācōrēa iwidibarǎmisa nama chūpanenadua.–

³³Maǎbe Pedroda, Santiagoda, Juaǎ sida jīga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyǎ crīcha ɓa bērǎ Jesura bio sopua ɓesia. ³⁴Maǎne jarasia:

–Mǎra sopuaba beubarǎ quīrāca ɓaa. Nama panenadua. Mǎ daucha zocai pananadua.–

³⁵Maǎbe Jesura wagabe wāpeda ɓarru cobepeda Ācōrēa iwidisia quīrǎ awara oi cawaya. ³⁶Nǎwǎ jarasia:

–Zeza, ɓaa ne jūmada poya oida ɓaa. Mǎra idu bia mīgabirādua. Baribarǎ mǎa quīrīǎ ɓa quīrāca orādua. Odua ɓaabarǎ quīrīǎ ɓa quīrāca.–

³⁷Jesu jēda zebarǎɗe unusia ādjira cǎi panɗa. Pedroa jarasia:

w 14:24. *Bede djiwidi.* Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārǎ israelerǎ ume bedea ɓasia (Exodo 24:6-8). **x 14:25.** *Uva ɓada wayacusa doya.* Griego bedeade maǎba idjaba jara ɓaa: “Uva ɓa djiwidida doya.” **y 14:26.** Maǎ ewari dromane ne codi naēna Salmo 113ɗeba

aba 114ɗaa trǎābadjidāa. Ne copedaɗacarea Salmo 115ɗeba aba 118ɗaa trǎābadjidāa.

z 14:27. Zacaria 13:7.

–Simoñ, bara ¿cārē cārēā cāi ɓa? ¿Ni hora aba bida poya zocai baéca?
³⁸Bārāra dau ɓba beadadua. Ācōrēa iwidiɗadua m̃ igaraɗa amaaba. M̃a cawa ɓa bārāba biada o quĩrĩā panɗa. Māwāmĩna nañ djarade ɓbaé panɗa.–

³⁹Jesura wayacusa wāpeɗa idjia naārā iwidiɗara Ācōrēa iwidiɗia.
⁴⁰Mañbe idji ume nĩbabadarāmaa zebɗaɗe wayacusa cāi panɗa unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nūpanasiɗaa. Mañne cawaɗaé basia Jesua sāwā jaradida.

⁴¹Barima ũbea māwā ādjimaa zebɗaɗe Jesuba jarasia:

–Bārāra ¿wadibida cāi panɗa? ¡Waaé! M̃ ewarira jūēsia. M̃, Nañ Djara Edaɗara ēberā cadjiruarā jɗaɗe bebɗa. ⁴²Piradrɗadua. Wānia. Jari urua m̃ jidabira.–

Jesu jidapeɗaɗa

Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juañ 18:2-11

⁴³Jesu wadi bedea ɓaɗe Judada zesia. Mañ Judara Jesuba doce edaɗaɗebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, dji dromarā bida diabuepeɗadarā basia. ⁴⁴Dji jidabiya ɓba ādjia jaraɗoasia sāwā oida Jesuda cawaɗamārēā. Nāwā jarasia:

–M̃a uridarraɗe isōbɗaɗa Jesua. Idjida jidaɗapeɗa bio jã edeɗadua.–

⁴⁵Mañbe Judara Jesu caita wāpeɗa jarasia:

–¡Jaradiabari, Jaradiabari!–

Māwā jarapeɗa Jesura uridarraɗe isōsia. ⁴⁶Ara mañda idji ume zepedaɗa Jesura jidasidaa. ⁴⁷Mañ carea Jesu ume nĩbabari abaɓba idji djōbada necoda ēūta edapeɗa sacerdote dji droma nezoca cawarɗa tatasia. ⁴⁸Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ¿cārē cārēā neco bara, bacuru bara m̃ra jāwā jidaɗe ze panɗa? ¿Māwāra m̃ra ēberā minijīchiaca? ⁴⁹M̃a ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia basia. ¿Cārē cārēā m̃ra mama jūmarā daide jidaɗaé basi? Baribɗa nāwā o panɗa Ācōrē Bedeade ɓa ɓra māwāida ɓa bēra.–^a

⁵⁰Māwā ɓaɗe Jesu ume nĩbabadarāba idjira beesidaa. Jūmarāda mĩrū wābɗasidaa. ⁵¹Baribɗa cūdra abaɗa Jesu caidu wāsia. Mañ cūdrara borobaba ānēbari nĩbasia. Māwā ɓaɗe idji sida jidasidaa. ⁵²Baribɗa idjia borobara wēatapeɗa ācaɗa mĩrū pira wāsia.

Jesu dji dromarā quĩrāpita baɗa

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juañ 18:12-24

⁵³Mañbe Jesura sacerdote dji dromaara ɓama jida edesidaa. Mama jūma sacerdote bororāda, judiorā dji dromarāda, judiorā ley

jaradiabadarā sida ābaa dji jare duanasidaa. ⁵⁴Mañne Pedroba Jesu tɔmɔba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de auɔu jūrā ca ɓaɔe eɔa Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarā ume tɔɔa cā chūmesia.

⁵⁵Mañne sacerdote bororāba, jūma dji dromarā bida ēberārāda jarɔsidaa Jesudebemada bié jaradamārēā. Idjira nēɓarade ɓaɔapeda beabidida crīchasiɔaa. Māwāmīna Jesu bié jaradida neé ɓasia. ⁵⁶Zocārāba sewadeba Jesura bié jarasiɔaa, baribɔɔa ādjia jarapedaɔara abari quīrāca ɓaé ɓasia. ⁵⁷Māwā panane ācɔɔɔa piradrɔapeda sewadeba jarasiɔaa:

⁵⁸–Daiba ūrīsiɔaa idjia nāwā jarabɔɔa: “Ēberārāba opedada Ācōrē de dromada mɔa āriya, baribɔɔa ewari ūbea babɔɔade mɔa dewarada oya ēberārāba oɔaéda.”^b

⁵⁹Māwāmīna ādjiza mañnebema jarapedaɔara quīrā awara ɓasia.

⁶⁰Mañbe sacerdote dji dromaara ɓara ēsi nūmepeda Jesua iwiɔisia:

–Naāgarāba ɓara bié jara panɔa. Ādjia jara panɔa ɔwārāca? ɔɓa ni cārē sida panuécā?–

⁶¹Jesura chupea ɓesia. Panuéc ɓasia. Māwā ɓaɔe sacerdote dji dromaara ɓaɔa wayacusa Jesua iwiɔisia:

–ɔɓara Ācōrēba ēɔɔa edabari diai jaraɔaca? ɔɓara dadjia bia jarabada Ācōrē Warraca?–

⁶²Jesuba panusia:

–Māē, mɔa. Bārāba mɔ, Naɔ Djara Eɔaɔara ununia Ācōrē ne jūma poya ɓa jɔwa araare chūmɔa idjaba jārārāne zebɔɔa.–^c

⁶³Mañne sacerdote dji dromaara ɓa quīrūɓaɔa idjia jɔ ɓara cōatapeda jarasia: –ɔCārē cārēā dewarada jarɔɔi idji bié jaramārēā? ⁶⁴ɔBārāba ūrīsiɔaa idjia Ācōrēda bié jara ɓaɔa! Jāɔbe bārāmaarā ɔidjira sāwā oɔi?–

Mañne jūmarāba jarasiɔaa Jesura bedeade ɓa carea beaɔida panɔa.

⁶⁵Mañbe ācɔɔa Jesura dau iɔosiɔaa idjaba idji quīrā ɓaraɔapeda chībadjidaa. Chīnapeda jarabadjidaa:

–ɔĀcōrēneba jaradua caiba ɓara chīsiɔa!–

Māwā duanane Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jidaɔapeda puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada aɔa

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juaɔ 18:15-18, 25-29

⁶⁶Pedro mañ de droma duɔa ɓasiɔe sacerdote droma nezocawērāda aba zesia. ⁶⁷Mañ wērāba idjira tɔɔa cā chūmɔa unusia. Aɔa nūmepeda jarasia:

–ɓara Jesu Nazaredebema ume nīɓasia.–

⁶⁸Mañne Pedroba nāwā mērāsia:

–Mɔa jāɔ ēberāra unucaa. Mɔa adua ɓaɔa ɓa cārēda jara ɓaɔa.–

b 14:58. Juaɔ 2:19-22. **c 14:62.** Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

Māwā jarapeda Pedrora de audu jūrā ca ɓaɓe dji ẽdrabadamaa wāsia. Mañne eterreda berusia.^d ⁶⁹Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeda dji arima duanarāa jarasia:

–Za ɓaɓa ɗɗidebemaa.–

⁷⁰Pedroba māwā ũrɓepeda wayacusa mērāsia. Dārāēne arima duanaba wayacusa Pedroa jarasidaa:

–Wārāda ɓara ɗɗidebemaa. ɓara Galileadebemada jāwā ɓla. Ɓɗji quĩrāca bedebaria.–^e

⁷¹Pedroba jarasia:

–jMā sewada jaraɓarɓa Ɓcōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: ɓārāba jara panɓa ẽberāra mña unucaa.–

⁷²Māwā ɓaɓe eterreda wayacusa berusia. Ara mañne Pedroba quĩrānebasia Jesuba jaradara: “Eterreda ɓarima umé berui naēna ɓla ɓarima ũbea mñra unucaada aya.”^f Pedroba mañnebema crĩchabarɓade dārā jāsia.

Jesu Pilato quĩrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juañ 18:28-38

15 ¹Ɓasobodode sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradiabada sida ābaa bedea ausidaa Jesura Pilatoma ededĩ carea.^g Ara mañda Jesura jɓwa jɓa edesidaa. ²Pilatoba Jesua iwidisia:

–¿ɓaɓa wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, ɓla māwā jara ɓla.–

³Mañne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura bié jarasidaa. ⁴Mañ bēra Pilatoba waya Jesua iwidisia:

–Ūrĩdua, ɗɗirāba ɓara ne jūmaneba bié jara duanla. ¿ɓla panuēca?–

⁵Baribarɓa Jesuba mañ sida panuē basía. Mañ bēra Pilatoba cawa crĩchaē ɓesia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; Juañ 18:38–19:16

⁶Poaza judiorāba mañ ewari droma o panane Pilatoba preso beada aba ẽdra ɓabadjia. Ɓɗirāba iwidibadada ẽdra ɓabadjia. ⁷Mañne ẽberā Barrabā abadada ɓasia. Mañ Barrabāra idjiare ɓearā sida puru quĩrūbigasidade mña beasidaa. Mañ bēra preso panasidaa. ⁸Mañne zocārā judiorāda Pilatoma zedapeda iwidĩ duanesidaa idjia poaza obarida

d 14:68. Mañne eterreda berusia. Griego bedeaɓe ȡCARȡ cartade mañra neéa. **e 14:70.** Ɓɗji quĩrāca bedebaria. Griego bedeaɓe ȡCARȡ cartade mañra neéa. **f 14:72.** Marco 14:27-31. **g 15:1.** Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilator Judea druaɓebema boroda ɓasia. Dji boroda ɓasia poa 26ɗeba aba 36ɗaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ɗɗjia preso ɓearā beacara panɓa bēra. Ɓa romanorāba māwā odida panasidaa.

omārēã. ⁹⁻¹⁰Pilatoba cawa ðasia sacerdote bororãda Jesu ume bié duana bërã idjira jida diasidada. Mañ carea dji ēberārã powua nūmla iwidiisia:

–¿Bārāba quīrīã panlca mña za ða judiorã borora ēdrl ðaida?–

¹¹Mañne sacerdote bororāba dji powua nūmla nāwã jarasidaa: “Pilatoa jaradadua Barrabádrã ēdrl ðamārēã.” ¹²Mañ carea Pilatoba wayacusa ādjirāa iwidiisia:

–Māwāra bārāba judiorã boro abadara ¿mña sāwã oi?–

¹³Mañne ādjirāba jīgua jara duanesidaa:

–¿Crude cachi beabidua!–

¹⁴Pilatoba iwidiisia:

–¿Cārē cārēã māwã oi? ¿Idjia cārē cadjiruada osi?–

Māwã bedea ðade ādjirāba wetara ðaga jara duanasidaa:

–¿Crude cachi beabidua!–

¹⁵Pilatora ēberārã ume bié ðe amaaba Barrabádrã ēdrl ðasia. Baribrla Jesura soaba ubipeða sordaorāa diasia crude cachi beadamārēã.

¹⁶Ara mañda sordaorāba Jesura ādji de droma Pretorio abadaðe eða edesidaa. Mama waabema sordaorāda trāsidaa. ¹⁷Mañbe djio pursupursua ðada Jesua jābisidaa. Borobari lrl cadada idji borode wēāju ðasidaa. ¹⁸Mañbe jīgua jara duanesidaa:

–¿Bio bia ðla, judiorã boro!–

¹⁹Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Chirāborode copanesidaa idjira wārada bio waya panl quīrāca. ²⁰Idjira ipiða bié jaradapeða mañ pursupursua ða jābipeðadara wēāsidaa. Wēanapeða idjia jā ðadada wayacusa jābisidaa. Mañbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi ðapedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juañ 19:17-27

²¹Jesu puru dajadaa edesidade ēberã Simoñ abadada Jerusaleñnaa zebarl basía. Alejandroba Rupo biða mañ Simoñra ādji zeza basía.^h Idjira Cirene puruðebema basía. Sordaorāba idjia Jesu crura ataubisidaa.

²²Māwã Jesura ējūã Golgota abadamaa edesidaa. Golgota trlba jara ðla boro ðawarl. ²³Mama uva ða asea mirrada pueradada Jesua diasidaa pua droamārēã. Baribrla Jesuba doé basía. ²⁴Mañbe crude cachi ðasidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuaðe jā ðadara sāwã jedecadi cawaya.

²⁵Jesu crude cachi ðasidade ãmāðau ãtl basia. ²⁶Mañne bedeadada cachi jira ðasidaa cawabidi carea idjira cārē cārēã beabladada. Nāwã ðl basia: “Judiorã Boro.” ²⁷Idjaba ne drlabadada umé Jesu caita crude cachi jira ðasidaa, aba idji jawa araare, aba idji jawa aclare. ²⁸Māwāsia Ācōrē cartade jara ða quīrāca. Nāwã jara ðla: “Idjira ēberã cadjirua quīrāca beasidaa.”ⁱ

h 15:21. Romano 16:13. **i 15:28.** *Isaía 53:12.* Griego bedeaðe ãclrl cartade versículo 28 neéa.

bia unubadjidaa. Idjia jãã ðabadjia Ācōrēba jūmarāda pe erobamārēã. Ne waya neé Pilatoma wāpeða Jesu cacuada iwidiisia tɭbari carea. ⁴⁴Mañne Pilatoba cawa crīchaé basía sãwã Jesura isabe beusida. Mañ carea sordaorã boroda trɭpeða iwidiisia Jesura wārāda beusi cawaya. ⁴⁵Sordaorã boroba wārāda beusiada ada bērã Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia. ⁴⁶Joseba borobada nēdopeða Jesu cacuara crudebemada udaa ðapeða mañ borobaba bɭrã ðasia. Mañbe mōjē uria corodade eda ðapeða mōgara waibɭaba uriara jūãtrɭ ðasia. ⁴⁷Maria Magdalenaba, Jose papa Maria bida aɭɭ panasidaa Jesu cacuara mama ðabɭadada.^m

Jesu ĩrēbada Ācōrē nezocaba jarada

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juañ 20:1-10

16 ¹Ānãubada ewari jōnacarea Maria Magdalenaba, Santiago papa Mariaba, Salomé bida querada nēdosidaa Jesu cacuara pɭɭɭi carea. ²Nabema ewari domianebe mane diapeda ara ĩmāda u odjabɭɭɭe ādjira Jesu tɭbaripeðadamaa wāsidaa. ³Mañne nãwã jara nĩbasidaa: –Dadjira eda wāni carea ɭjãɭ mōgara waibɭa uria jūãtrɭ ðɭra caiba āyã ðɭi?–

⁴Baribɭɭ araa aɭɭɭɭɭe unusidaa mōgara waibɭara orrocawa cobada. ⁵Ara mañda uriade eda wāsidaa. Eda wābɭɭɭe cūdrada unusidaa. Idjia draso a jɭ ðara totroa querasia. Ādji jɭwa araare chūmasia. Idji carea wērārara dauperasidaa. ⁶Mañ cūdraba ādjia jarasia:

–Dauperarānada. Bāraba Jesu Nazaredebemada crude cachipeðadada jɭɭ panɭa. Idjira ĩrēbasia. Idji ðapeðadamaa aɭɭɭɭɭe. Nama ðléa. ⁷Jãbe idji ume nĩbapeðadarāmaa wānada. Pedroa, waabemarāa bida jaradada Jesura ādji na Galilea druadaa wābɭɭɭe. Jāma idjira ununia idjia naēna jarada quĩrāca.–ⁿ

⁸Mañne daupera panɭba cacua ure nūpanasidaa. Ara mañda wērārara Jesu cacua tɭbaripeðada uriadeba pira wāsidaa. Ne waya panɭ bērã ni abɭɭa bededaé basía.^o

Jesuba Maria Magdalenaa ara idjida unubida

Juañ 20:11-18

⁹Jesura diapededa nabema ewari domianebe mane ĩrēbapeða naārã Maria Magdalenaa unubisia. Mañ wērānebemada Jesuba naēna jairāda siete āyã jarecuasia. ¹⁰⁻¹¹Mañbe Mariara Jesu ume nĩbapeðadarāmaa wāsia. Idji jūēside ādjirara waði sopuaba jĩ panasidaa. Māwã panɭne Mariaba ādjirāa jarasia Jesura zocai ðada unusida. Māwã ũrĩbɭdamĩna ĩjānaé basía.

m 15:47. Jose. Mañgɭ Josera Arimateadebemaéa, ātebɭɭ Santiago Tēābema abada ume dji djaba basía. Marco 15:40; 16:1. **n 16:7.** Marco 14:28. **o 16:8.** Griego bedede ñɭɭɭ cartade Marcoba ðadara namabe ðaa. Versículo 9ðeba aba 20ðaa neéa.

Jesuba dewara umé panáa ara idjida unubida*Luca 24:13-35*

¹²Māwānacarea Jesu ume nībapedadarāda umé puru dajada nībasidaa. Maāḡarāa Jesuba ara idjida quīrā awara unubisia. ¹³Ādjira jēda wānapeda waabemarāa jarasidaa. Māwāmīna wadibida ijānaé basía.

Jesuba edadarāa ara idjida unubida*Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juañ 20:19-23*

¹⁴Māwānacarea Jesuba edadarā once paná ne co chūpanasidade ara idjida unubisia. Ādji cawara zareadeba ijānaé panana carea quēāsia. Idji ārēbada unupedadaba ādjirāa jarasidamīna ijānaé panasidaa.

¹⁵Maābe Jesuba ādjirāa jarasia:

–Drua beaza wānapeda bedeā bia mānebemada jūmarāa jaradadua.

¹⁶Maā bedeadā ijāsīdara idjaba borocuesīdara Ācōrēba ēdra edaya. Baribara maā bedeā ijāēra idjia cawa oya. ¹⁷Mā ijā beaba naāḡada ođia Ācōrē āba eropanāda unubīdi carea: mā trāneba jairāda āyā jaretadīa idjaba adua paná bedeadē bedeadīa. ¹⁸Dama arada ādji jāwaba jīdadīa. Nēārā dadji beabarīda dodībara maāba bié oēa. Idjaba cacua bié beara ādji jāwa ārā ābādade biacuađia.–

Jesu bajānaa wāna*Luca 24:50-53*

¹⁹Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Ācōrēba ātaa bajānaa edesia. Mama Ācōrē jāwa araare chūmesia. ²⁰Maābe Jesuba edadarāba idji bedeara ādji wābadaza jarasidaa. Dadjirā Boroaba ādjirāra carebasia. Ne ununaca obi ādeba cawabisia ādjia jara panāra wārā arada.